ת"ש מסיפא - מהך דנפל על הרומה מתלה היה יכול לפטור כמו מחמיה לכנסיה לא לה לבית לא הבריחה הקרנבי נפל על הרומה תתלה. דהכמה לנכסיה פגם הוא ומודי ר"ש הה: תלתא בבי. ר"ש היכי דעבי לתמה ומקמעיני פלגמה: מצינעה. נפל על הרומה מתלה. כגון דמיקה יין שופל לתוך עדשים. מעיעמה מתי מקמעיני דהכמים ולבטוף לבדרבי זירא. דמיתון יותר מדלה בגנם הוא לענין מיתון מיקמה: הקרנבי נפל על הרומה תתלה. דהכמים לנכסיה פגם הוא ומודי ר"ש הה: תלתא בבי. ר"ש היכי דעבי לתמה ומקמעיני פלגמה: מצינעה. נפל על הרומה מתלה. כגון דמיקה יין שופל לתוך עדשים.

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש אמרו תרוייהו: אין מעמידין על גבי מזבח אלא שלמים בלבד. דכתיב (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי. ר"ש הה: תלתא בבי. ר"ש היכי דעבי לתמה ומקמעיני פלגמה: מצינעה. נפל על הרומה מתלה. כגון דמיקה יין שופל לתוך עדשים. ורבי

א **רבינא** שוכרא דאסור. דאפילו בשאר מלאכות אסור לעבוד עמו בשביל שכרו. **אמר רב אחא בר יעקב** אמר רב אמי אמר רבי יוחנן אמר רבי יוסי בר חלפתא אמר רבי אלעזר בן עזריה אמר רבי אלעזר בן ערך אמר רבי אלעזר בן מתיא אמר רבי אלעזר בן שמוע אמר רבי אלעזר בן דורדיא אמר רבי אלעזר בן פרתא אמר רבי אלעזר בן חרסום אמר רבי אלעזר בן אבינא אמר רבי אלעזר בן אבינא אמר רבי אלעזר בן אבינא

מאי דמשמע דמלא מהוב כסי • ומסס מלא מהוב כסי: **פרח** בלשון
שהוא) ולא הקבלה[לא] ומשמיעה בנבואה ובכל לבר הנשמה
בנמצאה: מ"ש אבילה בחוב בה. לא מתלמדים ר' שקן בה (ויקרא יא)
אבילה לא מהוב מהוב מהוב: מחוב בנמצאה אבילה. ולא דבריהם כ"ש
מלמדים מקבל מלא מלא מלא

בן לקיש נט"ל שאמר אין אומרין קדירה זו חסרה מלח יתרה מלח חסרה תבלין יתרה תבלין אלא כל שאינה חסרה כלום ואינה נאכלת מפני זה כלו' שיהא כל הפגם מחמת איסור זה איבא דאמרי אמר רשב"ל נט"ל שאמרו אין אומרין קדירה זו חסרה מלח יתירה מלח חסרה תבלין יתירה תבלין אלא השתא מיהא הא פגומה • ואמרינן הלכתא כלישנא בתרא דריש לקיש • דברים אלו שאמרנו דוקא בשפגם מתחלתו ועד סופו אבל השביח מתחלתו ואח"כ פגם הרי זה אסור שמשעה שנפל שם איסור והשביח אסור • וכדגרסינן התם אמר רב יהודה אמר אמר שמואל ל"ש אלא שנפל לתוך גרסין רותחין אבל נפל לתוך גרסין צוננין והרתיחן נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם ואסור ועולא דאוקי פלונתא דר"מ ור"ש בשהשביחו ולבסוף פגם ולומר דאפילו בכי הא קא שרי ר"ש הא איתותב מהא דתניא שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה ובזה כדי לחמץ ובזה לחמץ ונצטרפו וחמצו אסור ורבי שמעון מתיר נפל של תרומה תחלה דברי הכל אסור נפל של חולין ואח"כ נפל של תרומה אסור ור"ש מתיר • ורחינן לעולם הבא בדרבי זירא דאמר שאני עיסה הואיל וראויה לחמץ בה כמה עיסות • ת"ש מסיפא היין שנפל לתוך ערשים וחומץ שנפל לתוך גרסין אסור ור"ש מתיר וכ"ת הכי נמי בדשני עולא להב הנא בשהשביח ולבסוף פגם ומי פליגי והא קתני נפל של תרומה תחלה ר"ה אסור אלמא כשהשביח ולבסוף פגם לא פליגי אלא לאו ש"מ בפגם מעיקרו פליגי ש"מ • ולענין הדברים הפגומין והמאוסין מעיקרן שאסר הכתוב בעכבר שבבתים והזבובין וביוצא בהן אם אוסרין תערובתן • גרסינן בע"א פרק השוכר ההוא עכברא דנפל לחביתא דשברא אסריה רב לההא שיברא אמרוה רבנן לקמיה דרב ששת לימא קסבר רב נט"ל אסור וכשלא היה בשכר ששים לבטל טעמו של עכבר • אמר ליה רב ששת בעלמא סבר רב נט"ל מותר כלומר לפי שלא אסרה תורה אלא נבלה הראויה לגר וכיון שנפגמה יצאה מאיסורה אבל בעכבר חידוש הוא שהרי מתחלתו פגום הוא ומאוס ובדילי אינשי מיניה ואפ"ה אסריה רחמנא וכיון שכן אף הוא אוסר תערובתו דהשתא נמי במילתיה קאי • וקסבר רב ששת דבל האיסורין תערובתן כיוצא בהן והילכך כל האיסורין שעיקרן שבח בנבלה ובהמה טמאה וכיוצא בהן שהן משבחין וכשהן משתנין לפגם מותרין דגמרינן להו לכולהו מנבלה אף בשהן מתערבין בתוך היתר ופגמין את תערובתן מותר תערובתן כיוצא בהן • וכן הדברים המאוסין מעיקרן

זה בזה שמא ישכח מלהדיחו ונמצא אוכל את האיסור • בר"א בבשר מבושל • אכל בשר חי מותר שאין דרכן של בני אדם לאוכלו חי ובלא הדחה • ולפיכך אין חוששין שמא ישכח • ולפיכך מותר לשים בשר או דגים או בשר חי

תיפוק ליה משום עלין בה כדי לתיתא פגם ולר' מאיר דאמר נפל"ם אסור היאך מוכח מכלי מדין שאסרה תורה אפילו קדירה שאינה בת יומא לפי דעתו והא קדירה שאינה בת יומא אין בה כדי פגם וא"כ על כרחין לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא וקדירות בפסח למה יצאו לרב ולמה משמו לעמוד ולא מוכרח כשאין בת יומן אתייבשו ואין בפסח אוסר דבר מהאיסור וכלי שיין שמוחרין בשמייבשו י"ב חדש • ועוד פגם פעמים אחת גדול שזה גורר את זה ואמר דמותן לתוך גרסין וכיוצא בו שפוגם מתחלתו אפילו בפגם מועט מותר משום דפגמו ולא ממנו מדרבנן ומקילין ביה וזה פגמו מפורסם וכי מומן בתוך גרסין אין בו ממשות על מומן בולאי פגמו וממנו יש וא"ם דכל שאין בו כזית בכדי אכילת פרס קרינן פגמו ולא ממנו וכאן דוקא כשאין בו כזית בכדי אכילת פרס אפילו לפי פגמו היה לחם לפרס בגמרא וטוא דלית ביה כזית בכדי אכילת פרס • ועוד מה יעשה בגרוגרות שהיו כאין בפסיגה ומחברה חביות של יין על גביהן ולא מעשה לפני חכמים וחתיכו ולא אמרו אם יש בחם כזית כדי אכילת פרס אסורין וכ"ש לדעת רש"י ז"ל ודעת רבותיו בעלי התוספות ז"ל שפירשו פגמו ולא ממנו אין בו מגופו של איסור אלא פגמו בלבד כגון בשר בחלב שאין בחלב גופו של בשר אלא פגמו אבל בחלב שנבלע בתוך הבשר אינו קרוי פגמו ולא ממנו וכן עגבים שנשרה אותן ביין ותמו הענבים פגם ביין ועוד דפיטור כזית בכדי אכילת פרס לא אמרו רבי יוחנן אלא לגוקא הא לאיסור אסור מדאורייתא כתני שיעור וכן דעת רבי יצחק בעל התוספות ועוד דאמרן קיי"ל דפגמו פגם לפגם מותר וכמתניתין דכל שאין בחמתו בכ"ם מותר וכמעשה דגרוגרות ומומן בגרסין ואי הוא בפגמו ולא ממנו א"כ מצוין לרב בעל הלכות ולרבינו יצחק ורבינו יונתן והרא"ש ז"ל מוסין גמורין שפסקו דפגם כעיקר דאורייתא • ובאמת נראה אלא עמד על דברי גאוני ישראל הראשונים ז"ל :

עוד שם כתב המחבר לענין הדברים הפגומים והמאוסים מעיקרן וכו' :

אבר הכותב היה אליו מזות הגל כדברי הספר המחבר והאמת אמר כי דברי המחבר אליו כדברי חילות וכוחות והוא לא ידע ולא יכול לך מעכיל על דבר ימלא בחם פגם לוף דבר אמרי מועט • ומה אני מיך מלא בוילין בדברים בחלים הרה פגם על דברי המחבר ואמר היפך אמתר שהוא עכבר אסור ולא יאסר מעצומו • וזה דבר שאפי' מיעקרו של בית הכן ודעתן מוחו הלא רלה שהיין המשובח היו אוסר גרוגרות בחתרוכתו וכן המומן בגרסין ויין בעבדים ואמת לא נפגמו היין והמומן בעצמן בתוך הסתרוכת כבגילה שאינה רלויה לגר ואפילו הגרוגרות והגרסין והעבדים עצמן לא נפגמו לגמרי אלא יהיו רלויין לגר אלא אין הולכין בתערובות אלא כל שאין בהאלתן בנותן פגם מותר וכמו שהיו במשנה השוכר את הפועל וכמו שלחבנו למעלה וזה פשוט לכל יודע ספר ואין צריך לפרש • גם מ"ם דלא אסרה תורה אוס אבל ובכן פגום אלא עכבר אפרש בו הכתוב לרב אחת ולדעת רבא אפי' עכבר מותר ועכבר אפרש בו הכתוב לאו עכברא דבתחא אלא עכברא דדברא זו פעמים גמורה ויתר מפעמים כמו שיתבאר לפסק בע"ה ולא יפגם בו אפי' מ' מן הגעגים ויש בזה אסיפת ראיות גלויות כאוסף החסיל וכמו שיתבאר לפסק כ"ה • גם מ"ם אלא אחרן הכתוב לכל הקקלים והרמשים

בעוזן

דמקילין בגמ' בעגין בע"ל דאמרי' ארבע"ל נע"ל בחמה קדרה זו יתרה מלח יתרה וחסרה מלח תבלין וחסרה הפחת מיהא פגומה הא ודאי אחיא כהלכתא דקי"ל ממנו דרבנן ולהכי מקילין בה • כללא דמילתא כל

בן לקיש נט"ל שאמר אין אומרין קדירה זו חסרה מלח יתרה מלח חסרה תבלין יתרה תבלין אלא כל שאינה חסרה כלום ואינה נאכלת מפני זה כלו' שיהא כל הפגם מחמת איסור זה איבא דאמרי אמר רשב"ל נט"ל שאמרו אין אומרין קדירה זו חסרה מלח יתירה מלח חסרה תבלין יתירה תבלין אלא השתא מיהא הא פגומה • ואמרינן הלכתא כלישנא בתרא דריש לקיש • דברים אלו שאמרנו דוקא בשפגם מתחלתו ועד סופו אבל השביח מתחלתו ואח"כ פגם הרי זה אסור שמשעה שנפל שם איסור והשביח אסור • וכדגרסינן התם אמר רב יהודה אמר אמר שמואל ל"ש אלא שנפל לתוך גרסין רותחין אבל נפל לתוך גרסין צוננין והרתיחן נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם ואסור ועולא דאוקי פלונתא דר"מ ור"ש בשהשביחו ולבסוף פגם ולומר דאפילו בכי הא קא שרי ר"ש הא איתותב מהא דתניא שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה ובזה כדי לחמץ ובזה לחמץ ונצטרפו וחמצו אסור ורבי שמעון מתיר נפל של תרומה תחלה דברי הכל אסור נפל של חולין ואח"כ נפל של תרומה אסור ור"ש מתיר • ורחינן לעולם הבא בדרבי זירא דאמר שאני עיסה הואיל וראויה לחמץ בה כמה עיסות • ת"ש מסיפא היין שנפל לתוך ערשים וחומץ שנפל לתוך גרסין אסור ור"ש מתיר וכ"ת הכי נמי בדשני עולא להב הנא בשהשביח ולבסוף פגם ומי פליגי והא קתני נפל של תרומה תחלה ר"ה אסור אלמא כשהשביח ולבסוף פגם לא פליגי אלא לאו ש"מ בפגם מעיקרו פליגי ש"מ • ולענין הדברים הפגומין והמאוסין מעיקרן שאסר הכתוב בעכבר שבבתים והזבובין וביוצא בהן אם אוסרין תערובתן • גרסינן בע"א פרק השוכר ההוא עכברא דנפל לחביתא דשברא אסריה רב לההא שיברא אמרוה רבנן לקמיה דרב ששת לימא קסבר רב נט"ל אסור וכשלא היה בשכר ששים לבטל טעמו של עכבר • אמר ליה רב ששת בעלמא סבר רב נט"ל מותר כלומר לפי שלא אסרה תורה אלא נבלה הראויה לגר וכיון שנפגמה יצאה מאיסורה אבל בעכבר חידוש הוא שהרי מתחלתו פגום הוא ומאוס ובדילי אינשי מיניה ואפ"ה אסריה רחמנא וכיון שכן אף הוא אוסר תערובתו דהשתא נמי במילתיה קאי • וקסבר רב ששת דבל האיסורין תערובתן כיוצא בהן והילכך כל האיסורין שעיקרן שבח בנבלה ובהמה טמאה וכיוצא בהן שהן משבחין וכשהן משתנין לפגם מותרין דגמרינן להו לכולהו מנבלה אף בשהן מתערבין בתוך היתר ופגמין את תערובתן מותר תערובתן כיוצא בהן • וכן הדברים המאוסין מעיקרן

ל"ר אלעזר אלעזרי אמר: הלכה אינה אלא כר"ש, שנאמר "ואם אמר אמר לו אדוני", ולא אמר לו אדוני אלא לר"ש, שנאמר "אדוני הכהן". ר"ל אמר: אפילו לר"מ, שנאמר "ואם אמר אמר לו אדוני", ולא אמר לו אדוני אלא לר"מ

בית רביעי שער ראשון

שהוא עצמו מאוס ופגום משביח בחלא ובשיכרא . ואני תמה בזה דבשלמא שאר האיסורין המושבחים כשנפגמו בין בפני עצמן בין ע"י תערובתן הותרו שהרי נשתנו משבח לפגם ולא אסרן הכתוב בפגמן אבל האיסורין אפגומין והמאוסין מעיקרן כל שנתערבו בכדי אכילת פרס אעפ"י שהיתר נפגם מ"מ הרי הוא טועם את האיסור בעצמו בבענין שאסרו הכתוב ולמה הותר על ידי פגם שבתערובתו • ויש לי לומר דלא אסרן הכתוב בפגימתו אלא לאכלו בפני עצמו אבל כשנתערב בהיתר שהולכין אחר נתינת טעמו כיון שהוא נותן טעמו לפגם בתערובתו מותר לפי שאינו נ"מ אלא אדרבה פוגם וכענין שכתבתי בשאר איסורין דעלמא שאנו מתירין אותן כשפוגמים קצת את תערובתן ואעפ"י שבפני עצמן אסורים עד לגר • ואני תמה עוד אחר שאין בתערובתן ששים לבטלן °ואפי' יש בהן כזית בכדי אכילת פרס מפני מה אתה מתירו והלא הוא כאלו הוא בפני עצמו וכאלו נפל איסור מרובה לתוך היתר מועט או שנפל מעט היתר מושבח לתוך איסורא פגומין אלו נאמר שיהא כל האיסור המאוס מעיקרו ניתר על ידי היתר זה המועט שנפגם בתוכו • וי"ל שלא אמרו אלא דוקא בשהיתר רבה על האיסור שהאיסור המועט בטל אצל ההיתר המרובה דבכל התורה כולה הולכין אחר הרוב ואי משום טעמו של איסור שהוא נטעם ונרגש בו כאילו הוא בעינו ונרגש בו לאסור את ההיתר המרובה אדרבה הוא פוגמו כמו שאמרנו וכמו שכתבתי למעלה בשאר נותני טעמים לפגם נראה שאפי' נפל לתוך היתר מועט והכירו וזרקו והרוטב מותר לפי שאין כאן ממשו אלא טעמא ואף על פי שמשערין בפולהו משום דמאי נפק מיניה לא ידענן השתא דאין בו בהנאתו בנותן טעם אינו אוסר תערובתו כלל וכמו שאמרנו למעלה בהיתר שנפל בקדירה שאינה בת יומא • והטעם בכל אלו מפני שבודאי ידענו שאין פליטתו בכולהו שהרי אינו ממלא את הכלי אלא כל שטעם לשבח אנו מחמירין בו שאנו חוששין שמא פלט עד שיתן טעם בתערובת • ולפיכך כשטעמו קפילא ואינו מרגיש בו טעם מתירין אותו ואין משגיחין בשיעור במות' של גוף האסור וכמו שכתבנו למעלה והילכך כשהאיסור פגום אין משערין בכולהו אלא בטעמו וטעמו כמי שאינו שהרי פגום הוא • כך נ"ל ‡ ולענין עכברא כתבו רבותינו הצרפתים ז"ל הלכה למעשה דלא אמרו אלא בחלא ובשיכרא אבל ביין ושמן ושאר כל המשקין לפגם הוא ושרי • והילכך כל השרצים המאוסין שנפש האדם קצה בהן ובדלין מהן אין אוסרין תערובתן בפליטתן ואפי' נמחה גופן בתוך ההיתר דכל נותן טעם לפגם מותר בין בנבלה ובהמה טמאה וכיוצא בהן בין בשרצים שאסר הכתוב אותן אעפ"י שהן עצמן פגומין ומאוסין • והילכך כל שאפשר לבדוק ולהעביר במסננת בורק ומסננן • ועכברא דביתא נ"ב דמאוס הוא כיוצא בהן אלא שבשכרא וחלא צריך שיעור דילמא אשבוחי משבח בהו • ועתה נבאר איסור אוסר כל תערובתו כדי שנעמוד על שיעור הכשירן של תערובת שאין כל השיעורין שוין אלא יש איסור שאינו צריך אלא כדי קליפה והם כל האיסורין שהיתר בצלי או במליחה או אפי' בקדירה והוא שלא *כיסה אותן הרוטב אלא עומד למעלה מן הרוטב ושלא

ניער

צונן שנגע בהיתר צונן מריח ודיו . יש איסור שנגע בהיתר וצריך לשפשף את ההיתר יפה יפה • כיצד סכין שחתך בה חלבים ואח"כ חתך בה בשר צריך לשפשף היטב שהחלב נדבק יפה ע"ג הבשר ואינו עובר עד שישוף הרבה • ולפיכך אסור לחתוך בה בגר

שאמרו זה הכל פעמו לשבח מלי אפשר לו לכפור בכל אלה לומר דיש להם פעם מושבח דדבר זה נגלה לעינים ושוד דולאי בדולי לאיסי מיינייהו וכל דבדולי לאיסי מיינייהו אמרו דמלאיסי וכדלאמריכן התם דהא עכברא דמיתמא מאיס ובדולי לאיסי מיינה דאלמא כל דבדולי לאיסי מיינה נקטינן ליה כמיאוס ועוד דבהדיא אמרו בע"ז פרק אין מעמידין מומר פליגי ביה רב אחא ורבינא חד אמר להיתכון מומר להכעיס מאיי חד אמר אפי' להכעיס מומר אלא איתהו מומר מאיי זה העובד עו"ג ומקטירן מדהניא הכל פרעוס לו יתום ל' הרי זה מומר והא הכא דלהכעיס כלומר דאין זה להיתכון שאין לו פעם אלא פגום ולהכעיס הוא לוקלו וקתני מומר ומשני התם דקא בעי למעבד פעמא דאיסורא אלמא אפילו פרעוס ויתום נאסרו אע"ג דמאיסי ובדולי לאיסי מיינייהו וקרי ליה מומר לו מאיי הנה דברים אלו פשוטים ברורים אפי' להעוקות של בית רבן :

עוד שם כתב המחבר יש איסור שאינו צריך אלא קליפה והם כל האיסורין שאין מפעפעים כו' :

אמר הכותב באמת כן אמר למעלה ואלא די שאמתבא בזה פעם ושתים ואלא שהוא מוזר ומשלם וכבר כתבתי למעלה שהכל שבוש גמור והכלאתי כמה לאיזר מוכרחות וכן כתבתי שכן דעת כל מכמי ישראל וכן הרמב"ן ז"ל בשמעתא דבא ממא מליח ובשור הפל . והיה לו לזכור דברי שמואל מליח כרוחה ופרישנא כרוחה דלגי • ואינו צריך למזור ולכתוב יותר ולמחבר דיו וקולמוס וייל על זה :

עוד כתב גם בשם שכתב המחבר שכן הדין באיסור שנפל על גבי חתיכה ולא כיסה אותה הרוטב וכו' :

אמר הכותב זה פעות גמורה שכל אלא ניער וכיסה ואין רוטב מכסה אותה הרי זה כלי

וכל שאינו מפעפע אינו אוסר אלא כדי קליפה ואין הכל הקדירה כרוטב לערב שא"כ לא ניער ולא כיסה אינו מעלה ולא מוריד וכלל קדירה מפעפעין וזה פעות אלא שמביאתו לכלל פעות. זה נשמה פיפא חלב שנפלה ע"ג חתיכה דקתני אם יש בה כמוהן פעם באותה חתיכה ניער את הקדירה אם יש בה כמוהן פעם באותה קדירה והוא סבור שחלב אינו מפעפע ואם"ה קתני אם יש בה בא"ם באותה חתיכה כלומר כל החתיכה אסורה • וזה פעות בידו שהחלב מפעפע וא"נ מוכח

ועכבר דפרע ביה רחמנא עכברא דדברא הוא דהוי לשבח ולא מיתי דסבר רב עכברא בשכרא אשבוחי משבח פירש ולמיתבינה הכל לא מלים כלל והרי הוא מסביתו וכיון שהוא בעלמא אסור אלא ניער אלא מתוך פגמו ולא נשתנה אחר מיתתו כל זמן שיבא לו מיתה הכשפא שיבא מושבח על הרוטב נתוכת טעם עכבר בשכר הרי הוא אם ר ומיהו סברא דרבי קטינא אכל מיהו מסתברא דלא ס"ל לה לא בהא ולא בהא לא אמרו דעכברא בשכרא מושבח מלאיסורא השתא דכל נותן טעם לפגם אסור וכל הדברים הפגומין והמאוסין כגון עכבר וכיולא בו בעינן בפגמן הרי הן מותרין ניפר קטינא ורוטבן ואם קודם פגמתה נעשה הוכשרו ע"י תערובת אסורין ליכבעיא להו בגל לנו חלא ומלי מ"ל רב הלל לרב אסי הוה עכבר בי רב כהנא אסר רב כהנא בשכר דסבר עכברא בחלא משבח אמר ליה הכוא מינרעוני אמרעא אמרעא מרע היה בעלו והתם מבשר בחלא ולא כדברי המחבר שם מחתך ומטוס חסם שמא ולא בכעדשה אגב חומץ שאין לך דבר פגום אסור אלא הרי זה לכתחלה שנמצא שיש בו מטוס שיקון לפגם ומאי דאמרינן אכל פוטיתא לוקה ס' אכל לירעה לוקה שם אכל ממלח לוקה חמש שיומי מילתא בעלמא היא ודילמא אילא דכוותייהו אלא מאוסי • רב אחא שיער בהלא בחמשין וסבר דעכברא לא יהיב טעמא בשכר שמואל שיער בשכרא בשבעים והלכתא אידי ואידי בשבעים אי דחייסינן דילמא משבח בחלא ובשכרא הא בשאר מילי פשיטא דלא חייסינן ומרי :

עוד כתב החכם בענין אוסר שנתערב בהיתר

בלישה ענין אוסר תערבתו שאין כל האיסורין שוין אלא יש איסור שא"ל אלא כדי קליפה והם כל האיסורין שאינם מפעפעים ונתערבו עם היתר בלי מליחה או אפילו בקדירה והוא אלא כסה אותו הרוטב אלא עומד למעלה מן הרוטב ולא ניער ולא כיסה ע"כ ואין דבריו נכונים מה שכתב שיש מן האיסורין שאינן מפעפעין כגון שנתערבו בלי מליחה ע"כ הרי שהשוה לי עם מליחה לענין מפעפע ואינו אלא נאמר דין מפעפע לענין מליחה כלל . וכמו שכתבנו למעלה אלא לענין בלי דוקא שהוא על ידי האור וכתב שמן וכמו שכתבנו למעלה • וכן במה שכתב שכן הדין באיסור שנפל על גבי חתיכה ולא כיסה אותה הרוטב אלא עומדת למעלה מן הרוטב ולא ניער ולא כיסה ע"כ ואינו נכון דחתיכה כיולא בזו אעפ"י שאין מפעפעין האיסור במה שבקדירה מטוס אלא ניער ולא כיסה

קד א עכבר שנפל וכו'. בפרק הזורק (קמ:) ההוא עכברא דנפל לחביתא דשיכרא אקריה רב לההוא שיכרא וקס"ל מעיקרא דעכברא בשיכרא נט"ל הוא ובעלמא נט"ל מותר והכא מיקום הוא דהא מימתא מלוס ובמילי מיכסי מיכסי ואפ"ה אקריה רחמנא הלכך נט"ל כמי מתקיף לה רב שימי מנהרדעא ומי מלוס והלא עולה על שולחן מלכים ל"ק הא בדברא הא בדמתא ופירש רש"י דמתא עכבר של יישוב מלוס אמר רבא הילכתא נט"ל מותר ועכברא בשיכרא לא ידענא מאי טעמא דרב אי לי משום דקקבר נט"ל אקור ולית הילכתא כותיה לי משום דקקבר נ"ט לפגם מותר ועכברא בשיכרא אשבחוה מתא וכתב הרי"ף והרא"ש והרמב"ם בפ"ו מהר"מ שהעכבר בס' המושמין שמא טעמו בשכר ובחומץ משמים ולא הזכירו החלוק בין דברא ובין דמתא אלמא קס"ל דלון חלוק דאפילו דברא לא אתיקא דעולה על שולחן מלכים מ"מ קפק הוא אם הוא נט"ל בשכר ובחומץ אם לאו והיכא דנפל ליין ושמן ודבש שרי דודאי טעמו פוגם הוא ואפילו דברא אבל מדברי רש יוסף בשלחן ערוך (ק"ו) נראה דק"ל דברא כיון דלא אתיקא דעולה על שולחן מלכים ודאי נ"ט לגבם הוא ולפ"ז אף ביין ושמן ודבש הוא אוסר ולא ידעתי מניין לו ופשט השמועה ומשמעות הפוסקים אפילו דברא נ"ט לפגם הוא אלא דבשכרא ואלא מושמין שמא נ"ט לגבם ומין אלוק בין דברא לדמתא אלא דדמתא כיון דמתאים אלא הלכך בשאר מקום לנט"ל אם ההיתר רבה עליו אינו אסור אלא אם כן הוא כזית בכלי אכילת פרס אבל דברא אלא אם אפילו אם יש בו כזית אלא אם אפילו הוא הוא נ"ט לפגם ומתבאר בסמוך בדברי הרשב"א:

ב ומ"ש ואם נתחך וכו' עד בענין שלא ישאר ממנו בחוכו כלום. פירוש שיקבל במקבנת של בגד שלא יעבור מן העכבר כלום וכ"כ במרדכי פרק הזורק וכן הא דתנא ואם מתוח לחוכו דגמרי וכו' והייכו שמתוח ונתערב עם המשקה והיה כמוהו שאילו כשתייר שם שום ממשות ממנו אפילו היה פחות מכעדשה היה אסור אמר מן התורה ובכעדשה חייב כמי מלקות דאיסור אכילתו כעומתתו ברוך לומר דלא ידענו לה כמי אלא ע"י שיקבל במקבנת של בגד אלא דמתילה אמר הוא דנחתך לחתיכות דקות דע"י קיבוץ לא יאמר בו שום ממשות אלא טעמו שפלט בגד ואח"כ אמר דאם נתוח לחוכו לגמרי פירוש דהממשות מתוח בחוכו לגמרי והיה כמוהו כמי בטל בס' אבל בס' פשיטא דלא ידענו לה אלא ע"י מקבנת של בגד ואם אינו יכול לברר כגון שהיה השכר מעורב בחלבא עד שלא"ל לבטלו אבל אם אינו יכול אבל לברר ומיהו דוקא בשכר דאיסורו כעומתתו אבל בשאר איסורין אם אינו יכול לברר שרי והיינו דכתב רבינו בסתם בסימן ק"ל (קפא:) דאם כתרקקו בעלי לחן לא מסיבי דבכל ענין שרי אם כתרקקו אפילו נפל לרוטב ואי אפשר לברר:

ג כתב הרמב"ם ואם נפל ליין ושמן שרי. פירוש דברמב"ם כתב יין ושמן ודבש ולמה השמיטו רבינו דבש ואולי לא היה כתוב דבש בספר הרמב"ם שלו

דרכי משה

קד (א) וכפרש"י בגמרא (עבודה זרה סט. ד"ה אימרטוטי) וכ"כ הגהות מיימוניות פט"ו מהמ"א (דפוס קושטא אות לא) והמרדכי פרק בתרא דע"ז (סי' תתנה)

פרישה

חלב הקליה נגד לופטו הקלוה וק"ל: (מ) אבל צירו של איסור כו' אינו מותר כצ"ל. וכ"כ בתורת הבית בית יוסף ל"ה לא מ"ש רבינו בשם הרמב"ם:

דרישה

קד (א) עכבר שנפל לשכר כו' ואם נתחך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור. הטעם כתבתי בפרישה. ואף דאמרינן לעיל בסימן ק"א היכא שנתרסק האיסור בטל שאני שרץ דאיסור אכילתו בכעדשה כטומאתו וחיישינן דלמא בלעה שרץ בכעדשה ועיין ב"ש בע"ז דף ס"ט (ע"א ד"ה אימרטוטי) מורי ורבי. גם בית יוסף כתב זה אהא דכתב רבינו ואם נמוח לחוכו לגמרי וכתב. ד"ל דחייק רבינו לכתוב לגמרי דבענין שנימוח ונתערב עם המשקה והיה כמהו שאם נשתייר שום ממשות ממנו אפילו היה בכעדשה חייב עליו. דשרץ שיעורו בכעדשה ואפילו בפחות מכעדשה נמי איסורא מיהא איכא דחצי שיעור אסור מן התורה עכ"ל. אבל משום קושיות מורי ורבי הנ"ל דאמרינן נתרסקה כשרה דהתם איירי במין כך איסורו דשאני בחיתוכה הנ"ל במינו ואינו ניכר האיסור תוך ההיתר משא"כ הכא שאיירי שהוא במאכל עב וא"א לברר מתחת קטנותו אבל מ"מ האיסור במקומו ניכר בין ההיתר דזה לכ"ע אסור וק"ל ועיין מ"ש מזה לקמן סימן ק"ט (דרישה אות א):

הגהות והערות

קד א) בדפו"ר ליחא, והושלם מדברי הרא"ש, ובראב"ש לפנינו איתא ולא פירש התורה כמה וכו', והגיה הפלפולא ורי"פתא אות ז שצ"ל ולא פירשו התוס', ע"ש:

לא

א עכבר שנפל לשכר או לחומץ חשו חכמים שמא משביח השכר והחומץ לפיכך אם נפל לתוכו צונן והסירו שלם אם לא שהה בתוכו יום שלם מעת לעת מותר. אבל אם היו רותחין או אפילו צוננין ושהה בתוכן מעת לעת חשוב כמבושל ואפילו הסירו שלם צריך ששים כנגדו לבטל טעמו שפלט. ואם נחתך בתוכו לחתיכות דקות ויכול לסננו במסננת בענין שלא ישאר ממנו בתוכו כלום טעמו בטל בששים. וכן אם נימות ואם נתחתך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור (א):

ב ומ"ש ואם נתחתך וכו' עד בענין שלא ישאר ממנו בתוכו כלום. פירוש פרק הזורק וכן הא דתנא ואם מתוח לחוכו לגמרי וכו' והייכו שמתוח ונתערב עם המשקה והיה כמוהו שאילו כשתייר שם שום ממשות ממנו אפילו היה פחות מכעדשה היה אסור אמר מן התורה ובכעדשה חייב כמי מלקות דאיסור אכילתו כעומתתו ברוך לומר דלא ידענו לה כמי אלא ע"י שיקבל במקבנת של בגד אלא דמתילה אמר הוא דנחתך לחתיכות דקות דע"י קיבוץ לא יאמר בו שום ממשות אלא טעמו שפלט בגד ואח"כ אמר דאם נתוח לחוכו לגמרי פירוש דהממשות מתוח בחוכו לגמרי והיה כמוהו כמי בטל בס' אבל בס' פשיטא דלא ידענו לה אלא ע"י מקבנת של בגד ואם אינו יכול לברר כגון שהיה השכר מעורב בחלבא עד שלא"ל לבטלו אבל אם אינו יכול אבל לברר ומיהו דוקא בשכר דאיסורו כעומתתו אבל בשאר איסורין אם אינו יכול לברר והיינו דכתב רבינו בסתם בסימן ק"ל (קפא:) דאם כתרקקו בעלי לחן לא מסיבי דבכל ענין שרי אם כתרקקו אפילו נפל לרוטב ואי אפשר לברר:

ג כתב הרמב"ם ואם נפל ליין ושמן שרי. פירוש דברמב"ם כתב יין ושמן ודבש ולמה השמיטו רבינו דבש ואולי לא היה כתוב דבש בספר הרמב"ם שלו

דרכי משה

קד (א) עכבר שנפל לשכר כו' ואם נתחך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור. פירוש כגון שהיה השכר מן החומץ בחלבא עד שלא"ל לבטלו וכ"כ בית יוסף ע"ש ועיין בדרישה:

פרישה

קד (א) עכבר שנפל לשכר וכו' ואם נתחך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור. פירוש כגון שהיה השכר מן החומץ בחלבא עד שלא"ל לבטלו וכ"כ בית יוסף ע"ש ועיין בדרישה:

דרישה

קד (א) עכבר שנפל לשכר כו' ואם נתחך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור. הטעם כתבתי בפרישה. ואף דאמרינן לעיל בסימן ק"א היכא שנתרסק האיסור בטל שאני שרץ דאיסור אכילתו בכעדשה כטומאתו וחיישינן דלמא בלעה שרץ בכעדשה ועיין ב"ש בע"ז דף ס"ט (ע"א ד"ה אימרטוטי) מורי ורבי. גם בית יוסף כתב זה אהא דכתב רבינו ואם נמוח לחוכו לגמרי וכתב. ד"ל דחייק רבינו לכתוב לגמרי דבענין שנימוח ונתערב עם המשקה והיה כמהו שאם נשתייר שום ממשות ממנו אפילו היה בכעדשה חייב עליו. דשרץ שיעורו בכעדשה ואפילו בפחות מכעדשה נמי איסורא מיהא איכא דחצי שיעור אסור מן התורה עכ"ל. אבל משום קושיות מורי ורבי הנ"ל דאמרינן נתרסקה כשרה דהתם איירי במין כך איסורו דשאני בחיתוכה הנ"ל במינו ואינו ניכר האיסור תוך ההיתר משא"כ הכא שאיירי שהוא במאכל עב וא"א לברר מתחת קטנותו אבל מ"מ האיסור במקומו ניכר בין ההיתר דזה לכ"ע אסור וק"ל ועיין מ"ש מזה לקמן סימן ק"ט (דרישה אות א):

חידושי הגהות

[ה] נראה דהאי דמתא ר"ל שאינו כ"ד שמתא שאין ההיתר רבה עליו אבל בכל מקום שהיה כן בכל מבטל שאינו רבה עליו אבל לא שיהיה כן בכל מבטל שאינו רבה עליו דעל כאן לא קאמר לעיל סימן ל"ג ופ"ל אלא שאין כ' כמה שמקריה. בגד כל הקליה אבל מ"מ ל"ל דיש כפל ומתכפל כמה פעמים כמה שבתוך אבל הקליה בגד דופטי הקליה (פרישה):

קד [ה] פירש"י מימרטוטי מימרטוטו נמוקו למתיכות דקות ומקן מיקוטו בכעדשה כטומאתו:

הגהות והערות

קד א) בדפו"ר ליחא, והושלם מדברי הרא"ש, ובראב"ש לפנינו איתא ולא פירש התורה כמה וכו', והגיה הפלפולא ורי"פתא אות ז שצ"ל ולא פירשו התוס', ע"ש:

קד: פרטי ורמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן

[ב] עכבר שנפל בשומן אוחא: [ג] שרץ שנפל לתוך ההיתר ונמחה ויש בו כזית בכדי אכילת פרס: קדרה של מרק שנפל בה יתרש ולא נמצא:

א עכבר שנפל לשכר או לחומץ חשו חכמים שמא משביח וכו'. בפרק הזורק דע"ז (קמ:) ההוא עכברא דנפל לחביתא דשכרא אקריה רב לההוא שכרא וקס"ל מאי טעמא דרב אי לי משום דקקבר נוחן טעם לפגם ולית הילכתא כותיה לי משום דקקבר עכברא בשכרא אשבחוה מתא ומיהו מיכסי מיכסי ואפ"ה אקריה רחמנא הלכך נט"ל כמי מתקיף לה שאינה בת יומא אף על פי שמשערין בכולה (ה) ונמצא שאין ההיתר רבה עליו אפילו הכי שרי. והיינו טעמא שאין כאן ממשו של איסור אלא טעמו וכל שטעמו לבד מעורב בו' אם נוחן טעם לפגם אפילו קצת מותר. (מ) אבל צירו של איסור וכל שכן כשנתערב בו גופו של איסור אינו מותר עד שירבה ההיתר או עד שיפגום לגמרי שאינו ראוי לגר:

סימן קד

פרטי ורמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] עכבר שנפל לשכר או לחומץ והסירו שלם: שהה לחוכו מע"ל חשוב כמבושל: אם נתחתך לחתיכות קטנות ויכול לסננו במסננת או שנמות לחוכו: [ב] יין ושמן שנפל עכבר לחוכו מותרים: [ג] נמלים חבובים ויתושים שנתערבו בחבשיל:

א (מ) [א] עכבר שנפל לשכר או לחומץ חשו חכמים שמא משביח השכר והחומץ לפיכך אם נפל לתוכו צונן והסירו שלם אם לא שהה בתוכו יום שלם מעת לעת מותר. אבל אם היו רותחין או אפילו צוננין ושהה בתוכן מעת לעת חשוב כמבושל ואפילו הסירו שלם צריך ששים כנגדו לבטל טעמו שפלט. ואם נחתך בתוכו לחתיכות דקות ויכול לסננו במסננת בענין שלא ישאר ממנו בתוכו כלום טעמו בטל בששים. וכן אם נימות ואם נתחתך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור (א):

ב כתב הרמב"ם (פ"ה מ"ה) וכ"כ הגמ"ר (פ"ה סי' לה) והר"ן בפרק גיד הנשה (ע.) בשם גאון על עכבר שנפל בשמן שאם נמוח בשמן לותם משערים לה בששים ומותר ופשוט הוא וטייק רבינו לכתוב לגמרי לומר דבשמן שנמות ונתערב עם המשקה והיה כמוהו שאילו כשתייר שום ממשות ממנו אפילו היה כבעדשה חייב עליו דשרץ שיעורו בכעדשה ואפילו בפחות מכעדשה נמי איסורא מיהא איכא דחצי שיעור אסור מן התורה עכ"ל. אבל מן התורה.

ומ"ש ואם נתחתך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור. קאי אמאי לכתב בדיעבד אם יכול לסננו במסננת טעמו בטל בששים והשתא קאמר אם נתחתך בענין שאינו יכול לבררו כגון שהיה השכר או החומץ מעורב במאכל עב אאי אפשר לסננו הכל אסור:

ב כתב הרמב"ם ואם נפל ליין ושמן שרי. בפרק בתרא דע"ז (עב: ד"ה והלכתא) הוכו אפילו היה בכעדשה חייב עליו. דשרץ שיעורו בכעדשה ואפילו בפחות מכעדשה נמי איסורא מיהא איכא דחצי שיעור אסור מן התורה עכ"ל. אבל משום קושיות מורי ורבי הנ"ל דאמרינן נתרסקה כשרה דהתם איירי במין כך איסורו דשאני בחיתוכה הנ"ל במינו ואינו ניכר האיסור תוך ההיתר משא"כ הכא שאיירי שהוא במאכל עב וא"א לברר מתחת קטנותו אבל מ"מ האיסור במקומו ניכר בין ההיתר דזה לכ"ע אסור וק"ל ועיין מ"ש מזה לקמן סימן ק"ט (דרישה אות א):

דרכי משה

קד (א) וכפרש"י בגמרא (עבודה זרה סט. ד"ה אימרטוטי) וכ"כ הגהות מיימוניות פט"ו מהמ"א (דפוס קושטא אות לא) והמרדכי פרק בתרא דע"ז (סי' תתנה)

פרישה

חלב הקליה נגד לופטו הקלוה וק"ל: (מ) אבל צירו של איסור כו' אינו מותר כצ"ל. וכ"כ בתורת הבית בית יוסף ל"ה לא מ"ש רבינו בשם הרמב"ם:

דרישה

קד [א] עכבר שנפל לשכר כו' ואם נתחתך בענין שאינו יכול לבררו הכל אסור. הטעם כתבתי בפרישה. ואף דאמרינן לעיל בסימן ק"א היכא שנתרסק האיסור בטל שאני שרץ דאיסור אכילתו בכעדשה כטומאתו וחיישינן דלמא בלעה שרץ בכעדשה ועיין ב"ש בע"ז דף ס"ט (ע"א ד"ה אימרטוטי) מורי ורבי. גם בית יוסף כתב זה אהא דכתב רבינו ואם נמוח לחוכו לגמרי וכתב. ד"ל דחייק רבינו לכתוב לגמרי דבענין שנימוח ונתערב עם המשקה והיה כמהו שאם נשתייר שום ממשות ממנו אפילו היה בכעדשה חייב עליו. דשרץ שיעורו בכעדשה ואפילו בפחות מכעדשה נמי איסורא מיהא איכא דחצי שיעור אסור מן התורה עכ"ל. אבל משום קושיות מורי ורבי הנ"ל דאמרינן נתרסקה כשרה דהתם איירי במין כך איסורו דשאני בחיתוכה הנ"ל במינו ואינו ניכר האיסור תוך ההיתר משא"כ הכא שאיירי שהוא במאכל עב וא"א לברר מתחת קטנותו אבל מ"מ האיסור במקומו ניכר בין ההיתר דזה לכ"ע אסור וק"ל ועיין מ"ש מזה לקמן סימן ק"ט (דרישה אות א):

חידושי הגהות

[ה] נראה דהאי דמתא ר"ל שאינו כ"ד שמתא שאין ההיתר רבה עליו אבל בכל מקום שהיה כן בכל מבטל שאינו רבה עליו דעל כאן לא קאמר לעיל סימן ל"ג ופ"ל אלא שאין כ' כמה שמקריה. בגד כל הקליה אבל מ"מ ל"ל דיש כפל ומתכפל כמה פעמים כמה שבתוך אבל הקליה בגד דופטי הקליה (פרישה):

קד [ה] פירש"י מימרטוטי מימרטוטו נמוקו למתיכות דקות ומקן מיקוטו בכעדשה כטומאתו:

הגהות והערות

קד א) בדפו"ר ליחא, והושלם מדברי הרא"ש, ובראב"ש לפנינו איתא ולא פירש התורה כמה וכו', והגיה הפלפולא ורי"פתא אות ז שצ"ל ולא פירשו התוס', ע"ש:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[ב] ראוי לאכילה. [ג] אינו ראוי לאכילה. [ד] אינו ראוי לאכילה. [ה] אינו ראוי לאכילה. [ו] אינו ראוי לאכילה. [ז] אינו ראוי לאכילה. [ח] אינו ראוי לאכילה. [ט] אינו ראוי לאכילה. [י] אינו ראוי לאכילה. [יא] אינו ראוי לאכילה. [יב] אינו ראוי לאכילה. [יג] אינו ראוי לאכילה. [יד] אינו ראוי לאכילה. [טו] אינו ראוי לאכילה. [טז] אינו ראוי לאכילה. [יז] אינו ראוי לאכילה. [יח] אינו ראוי לאכילה. [יט] אינו ראוי לאכילה. [כ] אינו ראוי לאכילה. [כא] אינו ראוי לאכילה. [כב] אינו ראוי לאכילה. [כג] אינו ראוי לאכילה. [כד] אינו ראוי לאכילה. [כה] אינו ראוי לאכילה. [כו] אינו ראוי לאכילה. [כז] אינו ראוי לאכילה. [כח] אינו ראוי לאכילה. [כט] אינו ראוי לאכילה. [ל] אינו ראוי לאכילה. [לא] אינו ראוי לאכילה. [לב] אינו ראוי לאכילה. [לג] אינו ראוי לאכילה. [לד] אינו ראוי לאכילה. [לה] אינו ראוי לאכילה. [לו] אינו ראוי לאכילה. [לז] אינו ראוי לאכילה. [לח] אינו ראוי לאכילה. [לט] אינו ראוי לאכילה. [מ] אינו ראוי לאכילה. [מא] אינו ראוי לאכילה. [מב] אינו ראוי לאכילה. [מג] אינו ראוי לאכילה. [מד] אינו ראוי לאכילה. [מה] אינו ראוי לאכילה. [מו] אינו ראוי לאכילה. [מז] אינו ראוי לאכילה. [מח] אינו ראוי לאכילה. [מט] אינו ראוי לאכילה. [נ] אינו ראוי לאכילה. [נא] אינו ראוי לאכילה. [נב] אינו ראוי לאכילה. [נג] אינו ראוי לאכילה. [נד] אינו ראוי לאכילה. [נה] אינו ראוי לאכילה. [נו] אינו ראוי לאכילה. [נז] אינו ראוי לאכילה. [נח] אינו ראוי לאכילה. [נט] אינו ראוי לאכילה. [ס] אינו ראוי לאכילה. [סא] אינו ראוי לאכילה. [סב] אינו ראוי לאכילה. [סג] אינו ראוי לאכילה. [סד] אינו ראוי לאכילה. [סה] אינו ראוי לאכילה. [סו] אינו ראוי לאכילה. [סז] אינו ראוי לאכילה. [סח] אינו ראוי לאכילה. [סט] אינו ראוי לאכילה. [ע] אינו ראוי לאכילה. [עא] אינו ראוי לאכילה. [עב] אינו ראוי לאכילה. [עג] אינו ראוי לאכילה. [עד] אינו ראוי לאכילה. [עה] אינו ראוי לאכילה. [עו] אינו ראוי לאכילה. [עז] אינו ראוי לאכילה. [עח] אינו ראוי לאכילה. [עט] אינו ראוי לאכילה. [פ] אינו ראוי לאכילה. [פא] אינו ראוי לאכילה. [פב] אינו ראוי לאכילה. [פג] אינו ראוי לאכילה. [פד] אינו ראוי לאכילה. [פה] אינו ראוי לאכילה. [פו] אינו ראוי לאכילה. [פז] אינו ראוי לאכילה. [פח] אינו ראוי לאכילה. [פט] אינו ראוי לאכילה. [צ] אינו ראוי לאכילה. [צא] אינו ראוי לאכילה. [צב] אינו ראוי לאכילה. [צג] אינו ראוי לאכילה. [צד] אינו ראוי לאכילה. [צה] אינו ראוי לאכילה. [צו] אינו ראוי לאכילה. [צז] אינו ראוי לאכילה. [צח] אינו ראוי לאכילה. [צט] אינו ראוי לאכילה. [ק] אינו ראוי לאכילה. [קא] אינו ראוי לאכילה. [קב] אינו ראוי לאכילה. [קג] אינו ראוי לאכילה. [קד] אינו ראוי לאכילה. [קה] אינו ראוי לאכילה. [קו] אינו ראוי לאכילה. [קז] אינו ראוי לאכילה. [קח] אינו ראוי לאכילה. [קט] אינו ראוי לאכילה. [קי] אינו ראוי לאכילה. [קיא] אינו ראוי לאכילה. [קיב] אינו ראוי לאכילה. [קיג] אינו ראוי לאכילה. [קיד] אינו ראוי לאכילה. [קטו] אינו ראוי לאכילה. [קטז] אינו ראוי לאכילה. [קטח] אינו ראוי לאכילה. [קט] אינו ראוי לאכילה. [קכ] אינו ראוי לאכילה. [קכא] אינו ראוי לאכילה. [קכב] אינו ראוי לאכילה. [קכג] אינו ראוי לאכילה. [קכד] אינו ראוי לאכילה. [קכה] אינו ראוי לאכילה. [קכו] אינו ראוי לאכילה. [קכז] אינו ראוי לאכילה. [קכח] אינו ראוי לאכילה. [קכט] אינו ראוי לאכילה. [קל] אינו ראוי לאכילה. [קלא] אינו ראוי לאכילה. [קלב] אינו ראוי לאכילה. [קלג] אינו ראוי לאכילה. [קלד] אינו ראוי לאכילה. [קלה] אינו ראוי לאכילה. [קלו] אינו ראוי לאכילה. [קלז] אינו ראוי לאכילה. [קלח] אינו ראוי לאכילה. [קלט] אינו ראוי לאכילה. [קמ] אינו ראוי לאכילה. [קמא] אינו ראוי לאכילה. [קמב] אינו ראוי לאכילה. [קמג] אינו ראוי לאכילה. [קמד] אינו ראוי לאכילה. [קמה] אינו ראוי לאכילה. [קמו] אינו ראוי לאכילה. [קמז] אינו ראוי לאכילה. [קמח] אינו ראוי לאכילה. [קמט] אינו ראוי לאכילה. [קנ] אינו ראוי לאכילה. [קנא] אינו ראוי לאכילה. [קנב] אינו ראוי לאכילה. [קנג] אינו ראוי לאכילה. [קנד] אינו ראוי לאכילה. [קנה] אינו ראוי לאכילה. [קנו] אינו ראוי לאכילה. [קנז] אינו ראוי לאכילה. [קנח] אינו ראוי לאכילה. [קנט] אינו ראוי לאכילה. [קס] אינו ראוי לאכילה. [קסא] אינו ראוי לאכילה. [קסב] אינו ראוי לאכילה. [קסג] אינו ראוי לאכילה. [קסד] אינו ראוי לאכילה. [קסה] אינו ראוי לאכילה. [קסו] אינו ראוי לאכילה. [קסז] אינו ראוי לאכילה. [קסח] אינו ראוי לאכילה. [קסט] אינו ראוי לאכילה. [קע] אינו ראוי לאכילה. [קעא] אינו ראוי לאכילה. [קעב] אינו ראוי לאכילה. [קעג] אינו ראוי לאכילה. [קעד] אינו ראוי לאכילה. [קעה] אינו ראוי לאכילה. [קעו] אינו ראוי לאכילה. [קעז] אינו ראוי לאכילה. [קעח] אינו ראוי לאכילה. [קעט] אינו ראוי לאכילה. [קפ] אינו ראוי לאכילה. [קפא] אינו ראוי לאכילה. [קפב] אינו ראוי לאכילה. [קפג] אינו ראוי לאכילה. [קפד] אינו ראוי לאכילה. [קפה] אינו ראוי לאכילה. [קפו] אינו ראוי לאכילה. [קפז] אינו ראוי לאכילה. [קפח] אינו ראוי לאכילה. [קפט] אינו ראוי לאכילה. [קצ] אינו ראוי לאכילה. [קצא] אינו ראוי לאכילה. [קצב] אינו ראוי לאכילה. [קצג] אינו ראוי לאכילה. [קצד] אינו ראוי לאכילה. [קצה] אינו ראוי לאכילה. [קצו] אינו ראוי לאכילה. [קצז] אינו ראוי לאכילה. [קצח] אינו ראוי לאכילה. [קצט] אינו ראוי לאכילה. [קק] אינו ראוי לאכילה. [קקא] אינו ראוי לאכילה. [קקב] אינו ראוי לאכילה. [קקג] אינו ראוי לאכילה. [קקד] אינו ראוי לאכילה. [קקה] אינו ראוי לאכילה. [קקו] אינו ראוי לאכילה. [קקז] אינו ראוי לאכילה. [קקח] אינו ראוי לאכילה. [קק

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ב"ה

ב"ה

ב"ה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ג"פ הלוסאי הלכאלים הלשלים

מגדל עוז

מגזר לחם

מגזר לחם

מגזר לחם

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מגילת אחימעץ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ומ"ש אבל החמאה שבשלו אותה הגוים אסורה משום גיעולי גוים. לטעמיה אזיל דסבר דסתם כלי גויים הם בני יומן כמו שיתבאר בסימן קכ"ב (קנד: ד"ה סתם) אבל לדעת כל שאר הפוסקים שסוברים דסתם כלי גויים אינם בני יומן אינה נאסרת משום גיעולי גוים דאין כאן גיעול דכיון שאין הכלים בני יומן נותן טעם לפגם הוא: **והרשב"א** כתב בתורת הבית (האלבוך ב"ג ש"ו ל ע"ד) על מה שכתב הרמב"ם שמקלת הגאונים אסרוה משום לחלוחי חלב שבה אין טעם דברים אלו מחוור בעיני וזה יצא לו לרב ז"ל מן העיקר שחלה בו טעם איסור הגבינה מפני שמעמידין אותו בעור קבת גדולה יד] ולפיכך הוא סבור שמן הדין היה לנו להתיר החמאה שיש בה תערובת מעט חלב טמא מפני שבטל במיעוטו ולא נאסרת החמאה אלא מפני שהקוש של חלב טמא אינו מעורב בחמאה ואין דרכו בזה יפה ולא טעם איסורו מחוור לפי שהגבינה הרבה טעמים נאמרו בה ואמרו משום דקאי ביני איטפי ואפילו שהוא דבר מועט אין הולכין באיסורי גויים אחר נתינת טעם וכתירוצו של הראב"ד והוא העיקר. והטעם שכתב באיסור החמאה מפני שהקוש שבחמאה אינו מעורב עם החמאה שיבטל במיעוטו אינו מחוור כלל שהביטול ברוב בעלמא אינו אלא שהמיעוט מתערב ברוב שהרי חטים של תרומה שנפלו לתוך החולין או גרוגרות של תרומה שנפלו לתוך החולין (תרומות פ"ד מ"ז—ח, פ"ה מ"ג) אף על פי שזה עומד בפני עצמו וזה עומד בפני עצמו בטלים בשיעורן שכל שאין אתה יכול לברור דבר מתוך דבר אינו היתר אוסר הרוב מפני המיעוט נמצא שאין המיעוט בטל אלא לא בלח כגון יין או שמן או כיוצא בזה וגדולה מזו אמרו (שם פ"ד מי"ב) בשתי קופות בשתי עיירות שמלטרפות ומעלות האיסור כל שכן בקוש דחמאה שאי אתה יכול לברור אותו מתוך החמאה ולסלקו וכוב כל האיסורים המתפשטים והמתבטלים ברוב בטלים בביטול בזה אלא שלא הלכו בדברים אלו אחר הרוב או אחר נתינת טעם כמו שכתבנו עכ"ל. ולי נראה לדעת הרמב"ם יש לומר דלא דמי לחטים או גרוגרות של תרומה שנתערבו בחולין דהתם אף על פי שזה עומד בפני עצמו וזה עומד בפני עצמו מכל מקום אין האיסור ניכר כלל אבל בחמאה הוי האיסור ניכר דהיינו הקוש אלא שאי אפשר לברור אותו ולסלקו מן החמאה ולפיכך אינו בטל טו] ועל מה שכתב הרמב"ם ירא לי שאם לקח חמאה מן הגוי ובשלה עד שהלכו לחלוחי חלב שבה הרי זו מותרת וכו' כתב (הרשב"א שם) ג"ז אין מחוור כלל תדע לך שהרי הקשו בגמרא (לה:) למאי ניתוש ליה אי משום איערובי טהור קאי טמא לא קאי ואמרינן אי דבעי ליה לגבינה הכי נמי הכא במאי עסקינן דבעי ליה לכמכא ומסקינן דאפילו בעי ליה לגבינה אסור ומשום דקאי [ז] ביני איטפי ולומר דחלב שחלבו דקתני במתניתין מילתא פסיקתא קתני לא שנא בעי ליה לגבינה או לחמאה. ובתורת הבית הקצר (שם:) כתב על סברא זו של הרמב"ם שאם אתה אומר כן אף חלב שחלבו גוי שאסרו מפני תערובת חלב טמא יהא מותר לגבן ממנו גבינה או לעשות ממנו חמאה ויבשל עד כדי שילכו ממנו לחלוחי חלב טמא נאומר אלא מכאן אתה למד שאין להם תקנה לעולם לפי שכל דברים אלו הלכו בהן לתורת להתרחק מאיסורי גויים ומי שהתיר החמאה לאחר בישול לא נראו דבריו כלל עכ"ל. והרב המגיד (הט"ז) כתב על דברי תורת הבית הקצר ואני תמה בקושיא זו דלפי דעת רבינו ודאי אין הכי נמי וכל שכן הוא תמה שכתב שאף על פי שנעשית החמאה ביד גויים מחלב שלהם מותרת בבישול טז] וכבר הזכרתי למעלה (הי"ב) הסוגיא שאמרו אי דבעי ליה לגבינה הכי נמי ואף על פי שבמסקנא אמרו גבינה נמי קאי ביני איטפי כבר בארתיו לפי שטת הגאונים שאינו בטל מפני שעומד בעינו בגבינה אבל אם

עמה ונתבשל הכל בטלו במיעוטן (י) אבל החמאה שבשלו אותה הגוים אסורה משום גיעולי גוים עד כאן. (יא) והרשב"א אסרה אף

נקח חלב שלהם ועשה ממנו גבינה ואחר כן בישל אפשר לדעת רבינו שהוא מותר והוא דעת רבינו ומלא בתוספתא (ע"ז פ"ה ה"ז) אין לוקחין גבינה אלא מן המומחה ושלוקה נלקחת בכל מקום זה נראה סיוע לדעתו ז"ל. ואני תמה על דבריו שבא לישב דברי הרמב"ם בדבר שהוא מוקלה מן הדעת מחמת איסורו להתיר גבינה שנעשית מחלב שחלבו גוי ע"י בישול ועוד ק"ל בלשונו שחלה אמר לאי דעת רבינו ודאי אין הכי נמי וכל שכן הוא וחמ"כ כתב אפשר לדעת רבינו שהוא מותר מיהו בהא איכא למימר דבתחלת דבריו מיירי לענין חמאה ובסוף מיירי לענין גבינה מכל מקום קושיא קמייתא קשיא לכן נראה לי דכשם שנגזרה גזירה על הגבינה של גוים ומפני כן אין לה שום תקנה דלמ"ד משום לחלוחי חלב כי נמי שנה הוה ליה למיסרי שכבר כלו לחלוחי חלב ובגמרא משמע דישנה נמי אסירא וטעמא משום דכיון דגזרו בה רבנן לא פלוג במילתייהו וגזרו סתם על גבינת גוים בין שיש בה לחלוחי חלב בין שאין בה וכל שכן שאם בשלה יז] עד שהלכו לחלוחי חלב שבה שעדיין באיסורה עומדת ומוספתא דקתני דשלוקה נלקחת מכל מקום לא מן הגוים קאמר אלא מישראל שאינו מומחה דומיא דריסא דמיירי בישראל אלא דהתם במומחה וסיפא בשאינו מומחה דכיון דישראל הוא אף על פי שאינו מומחה לא גזרו על גבינותיו אלא דכל היכא דאיכא למיחש לחלוחי חלב אין לוקחין ממנו דחיישינן דילמא חלב טמאה ניתנו וכי כלו להו דמו ליכא למיחש למידי לוקחין ממנו דאינו בכלל גזרה אבל גבינת הגוים אף על פי שודע שכלו כל לחלוחי חלב שבה אסור לפי שהתם גזרו על גבינת הגוים בכל גוונא כמו שכתבתי הכי נמי חלב של גוים גזרו עליו ואסרוהו התם משום חשש תערובת חלב טמא בכל גוונא אסרוהו ללקחו מהם ולאכלו בשום ענין אפילו לעשות ממנו גבינה או חמאה ולבשלם עד שיכלו לחלוחי חלב שבהם דלא פלוג רבנן בגזרתם מיהו הני מילי בלוקח החלב עצמו שבו נגזרה גזרה אבל חמאת גוים שלא מצינו שגזרו עליה כלל למה מאסר אם אין בה לחלוחי חלב ואדע דחמאת גוים עדיפא מחלב גוים שהרי סמ"ק (הגהות סמ"ק סו"ס רכג) התיר חמאת גוים אפילו בלא בישול ולא התיר ליקח חלב הגוים לעשות ממנו חמאה דאם כן לא הוה שתיק מיניה אלא ודאי כדאמרן דחלב גוים בכל גוונא גזרו עליו ללוקחו מהם אפילו לעשות ממנו חמאה אבל על החמאה שלהם לא גזרו כנ"ל לדעת הרמב"ם ז"ל: **וכתב** סמ"ג (לאוין קנב מ"ה:) אמרו בספר העתים בשם הירושלמי בפ"ק דשבת (ה"ד) שחמאותיהן מי"ח דברים דקתני התם תני רבי שמעון בר יוחאי אומר בו ביום גזרו על פתן ועל שמן וכו' וחמאותיהן ויש ירושלמי יח] שאין שם חמאותיהן ע"כ:

פרישה

(י) **אבל חמאה שבשלו אותה הגוים אסורה משום געולי גוים.** אף על גב דסתם כליהם אינן בני יומן הרמב"ם לטעמיה אזיל דסבירא ליה דסתם כליהם בני יומן וכמ"ש לעיל סימן קי"ד (סק"ו) (ועמ"ש ס"ק ז"ל לעיל בסעיף ו'. עד כאן המגיה): (יא) **והרשב"א אסרה אף לאחר בישול.** ז"ל בתורת הבית שאם אתה מתירה בבישול אף חלב של גוי יהא אותר לגבן ממנו גבינה או יעשה ממנה חמאה ויבשלה אלא אין תקנה לפי שכל דברים אלו הלכו בהן לתורת להתרחק מאיסורי גויים:

חדושי הגהות

[ז] ביני איטפי בין הגומות שבגבינה כך פירש רש"י:

הגהות והערות

יד] **נוסח** הרשב"א בעור קבה של נבלה והואיל ודבר האסור הוא אסור הכל: טו] **עיין** במגיד משנה (פ"ג מהמ"א הט"ז) שכתב והרצרכו לאסור החמאה מפני שהקום שבחמאה אינו מעורב עם החמאה שיבטל עמו כליל וכיון שאפשר להפרישו מן החמאה הרי כל החמאה אסורה שאין מתירין החמאה ואוסרים הקום שלא תהיה גזרת חכמים מתקיימת, ועיין לחם משנה שם: טז] **לשון** המ"מ מותרת בבישול כל שכן חמאה או גבינה שעשה ישראל מחלב שלהם שמותר בבישול לדעתו ז"ל וכבר הזכרתי וכו': יז] **בכסף** משנה (פ"ג מהמ"א הט"ז) במקום תיבות "וכל שכן" שאם בישלה הנוסח "והילכך" אם בישלה: יח] **ירושלמי** שלפנינו ליתא תיבת וחמאותיהן:

והאריך קצת בפלפול ומסיק שלדעתו נכון לחוש בעל נפש לעצמו ולא לאסור כן הוא מוכן המעשה:

והנה עתה לפי זה כל הפלפולים למאמר דבודאי נאמנים הנך אנשים רבנים ירא' השם נגד פאבריקאנטן אשר המה אינם מחזיקי הדת כלל כידוע:

וגם ההיתר שבסי' קי"ד ביו"ד [בעיף י' ברמ"א] שגוי אחד שאינו מערב מגיל כי הלא בכאן בודאי מערבים אותן הפבריקאנטן אשר מהם באה הליקאריי"ע למדינתנו ואם יש פאבריק שאינו מערב אינו ידוע לנו כלל ואדרבה לפי דרך הידוע בפאבריקן כל אנשי המדינה בקנגון אחד עושים וא"כ בודאי זה עקשות לומר דמסתמא יש אחד שאינו מערב דליפכא הוא כיון דחזינן דכן הוא דרך האומנות לעשותו בשומן נבילה מסתמא כולם עושים כן ולפי אשר נתוודע לי על פי קאנטעס מסוחרים שכותב ומסתן כל מין ומין מה טיבו ואופן עשייתו ודמי מחירו שמה מבואר כמעט בכמה קאנטעס בשומן דבר אחר דמי מחירו כך בשומן של מין אחר מחירו כך פלוני לכן הנראה שכן דרך כל הפאבריקן עכשיו כי עתה נולד בכל יום חדשות בעניני האומנות וכולם עושים בדרך אחד כי דרך אומנתו הוא בכך:

וגם בלאו הכי אפילו אם הי' ידוע שרוב אינם מערבים מ"מ אסור ליקח בביתם [רמ"א הנ"ל]. והנה המוכר אינו מביא הליקאריי"ע לבית הקונה רק כשהקונה כותב ומבקש ממנו שישלח לו כך וכך ככר ליקאריי"ע שולח לו מביתו ובהוא גווני הוא כלקח מן הקבוע ממש דמה לי שלקח ביד או שמצוה ליתן לו מן הקבוע ולא יחלוק על זה זולת אסר דעת קלז:

ולכן לדעתי הדבר פשוט לאסור הליקאריי"ע במדינתנו ובפרט במדינתנו שהסוחרים יודעים שלוקחים מהפבריקן שעליהם העידו שמערבין שומן של איסור ואין לפלפל רק במדיעות רחוקות שהמה לוקחים מהסוחרים דמדינתנו וי"ל שלהם מיקרי פירש אך עדיין גם בזה י"ל כיון שכבר שם איסור עליהם ביד ישראל המוכר שלקח מן הקבוע אסור ליקח ממנו:

אך כבר אמרתי דלפי הנראה שכולם מערבין הבאים ממדינת פרייסין ופיהם והסמוכים להם ולכן אין היתר רק מצד הביטול וגם על זה יש לפקפק הרבה דנראה שאינו מתערב כלא בלא ורק שנתפטם בשומן והרבה פעמים נשאר באיזה מקום השומן הרבה ואין בו כדי לבטלו וכמו שכתבתי המעשה שנמצא דבר אחר בעין בליקאריי"ע:

אך עם כל זה לא אסרתי מעולם ורק בביתי מנעתי השתיה והשואל ממני אני אומר לו על פי הדין אין בידינו לאסור ורק בעל נפש יחוש לעצמו וכן ראוי לעשות:

עוד זאת ידע כי אולי יביאו מאיזה רבני אשכנז היתרים על ליקאריי"ע אין להעמיד יסוד כי עדותם עדות צריך וד"ל. דברי כו':

סימן נד

ד שאלה במקומות שאי אפשר להם לעשות בארות מים ורק מסתפקין מנהרות המושכין ובמים ההם נמצאים רמש נראה לעין השמש ומהם שנראים אפילו בלילה ואי אפשר להוציאם אפילו על ידי סיגון מה דינה של המים כיון שאין במקומות ההם מים אחרים קלח:

תשובה ידוע דעת קצת מהראשונים [עיין טור וב"י יו"ד סי' ק'] שסבירא להו דבריה בטל בחלף והנה הי' מקום קצת ליקח דבריהם לאיזה צירוף היתר אך באמת לפע"ד גם הגאונים מודים היכי דניכר האיסור לא בטל אפילו ברבוא:

והנה הרמב"ם [הל' מאכלות אסורות פ"ג הע"ו] מביאו הטור יו"ד סי' קט"ו כתב וז"ל והממאה מקצת הגאונים המירוה שהרי לא גזרו על הממאה וחלב טמא אינו עומד ומקצת הגאונים אסרוה מפני למצוא חלב שיאסר בה שהרי הקוס שבממאה אינו מעורב בה שיתבטל במיעוטו וכל חלב שלהן מותרין לו שמא חלב טמא מעורב בו עכ"ל והרשב"א ז"ל [תורת הבית בית ג' שער ו' דף ל' ע"ב] כתב על דברי הרמב"ם ז"ל הנ"ל מביאו ב"י שם וז"ל והטעם שכתב דאיסור הממאה מפני שהקוס שבממאה אינו מעורב עם הממאה שיבטל במיעוטו אינו מחוור כלל שהביטול ברוב בעלמא אינו מצד שהמיעוט מתערב ברוב שהרי חטים של תרומה שנפל לתוך החולין או גרוגרות של תרומה שנפלו לתוך החולין אף על פי שזה עומד בפני עצמו וזה עומד בפני עצמו בטלי בשיעורן שכל שאין אתה יכול לברור דבר מתוך דבר אלו היית אוסר הרוב מפני המיעוט נמצא שאין המיעוט בטל כו' עכ"ל הרשב"א:

והבית יוסף שם כתב וז"ל ולי נראה דלדעת הרמב"ם יש לומר דלא דמי לחטים או גרוגרות של תרומה שנתערבו בחולין דהתם אף על פי שזה עומד בפני עצמו וזה עומד בפני עצמו מ"מ אין האיסור ניכר כלל אבל בממאה הוי האיסור ניכר דהיינו הקוס אלא שאי אפשר לברור אותו

קלז. עיין שו"ת טוב טעם ודעת מהדת"ל ח"ב סימן י"ד שהביא סברת רבינו בזה ע"ש, וע"ש מהד"ת סימן נ"ט (סב.), ושו"ת מהר"י אסאד יו"ד סימן קנ"ז, ושו"ת מהר"ם שיק או"ח סימן ט' בשנת תרל"ב, ותשובה שבסוף ספר שבילי דוד חלק יו"ד, ושו"ת יד מאיר סימן ח' וט'.

קלח. השאלה מק"ק אומאן שברוסיא אודות הנהרות אשר סביבותיה, נשאלה ע"י הרב הגאון מו"ה יעקב משה סג"ל איטינגא מק"ק אומאן, וכפי המבואר מחיבורו שבכתב יד.

ולסלקו מן החמאה ולפיכך אינו בטל עכ"ל הב"י. והנה סברת הרשב"א ז"ל כיון דאי אפשר להסיר האיסור אין המיעוט מעכב על הרוב מלאכול דבר הזה ולא איכפת לן בהיכר הדבר:

והטורי זהב ז"ל סי' ק"ד כתב בס"ק א' וז"ל אלא שיש עדיין להקשות להרשב"א שכתב באיסור החמאה שנתן הרמב"ם טעם כו' והקשה עליו הרשב"א כו' וכתב עליו שאף על פי שאינו מעורב בטל במיעוטא א"כ מאי שנא מכאן בעכבר שאינו מתבטל בשכר או חומץ דהא גם שם בקוס שבחמאה מכירו והוי לא ביבש ומתבטל כיון שאין יכול להפרישו וגבי עכבר נמי דהוי [אין] יכול להפרישו והוי יבש בלא ליבטל ונראה לי דבעכבר יש לחוש שמא יאכל חתיכת האיסור בפני עצמו בשלמא יבש ביבש נהפך האיסור להיות היתר מכח הרוב דגזירת הכתוב ומשום הכי מותר בדגן אבל בזה אין האיסור נהפך להיתר אלא טעם בחמאה דמהני ביטול משום דאי אפשר להפרישו לאיסור וזה עיקר ההיתר אבל כל שניכר קצת מהקוס ודאי זורקו ואינו אוכלו אלא בכלל החמאה ע"כ מותר אבל אין שייך בזה האיסור נהפך להיתר משום הכי אסור בעכבר דשמא יאכל האיסור בפני עצמו עכ"ל:

ולפי ענ"ד לדברי הרשב"א ז"ל בכל האיסורין אם אי אפשר להוציא מיעוט האיסור בטל ברוב כאשר נראה מדבריו הנ"ל ובמשו' סי' פ"ה כתב וז"ל אפילו חתיכה שאינה ראויה להתכבד אין אומרים שהרי מבוטלת בשאר שהרי ניכרת היא וצריך לחפש אחריה ולסלקה עכ"ל הרי להדיא דאם אינו יכול להסירו אפילו שיש בעין חתיכה גדולה בטל ודלא כט"ז ז"ל:

והנה החוות דעת ז"ל בסי' ק"ד ס"ק א' כתב וז"ל ולישב תמיהות אלו נראה דמיירי שהשום והשמן בעין ויכרין רק שאי אפשר לברר השמן מהמקפה כדרך כל שמן הניתן במקפה ואז אין האיסור נהפך להיתר ע"י ביטול ברוב כמו שכתב הט"ז ומשום הכי זר לוקה עליהן בכדי אכילת פרס ולא דמי לעיסה המדמעת דשם כיון שאין האיסור ניכר אם טעם כעיקר דאורייתא ההיתר נהפך לאיסור והוי כאלו כולה תרומה ומאן דמכשיר אבירא ליה טעם כעיקר לאו דאורייתא דאז האיסור נהפך להיתר והוי כולו חולין מה שאין כן כאן דאין ההיתר נהפך לאיסור ולא האיסור להיתר כיון שניכר ואי אפשר לברר משום הכי אינו פוסל רק מקום מגעו דההיתר מפסיק בין כל אחד כיון דלא נתבטל וגם התרומה לא נתבטל כיון שניכר ומשום הכי נפסל מקום מגעו ומעיקרא ס"ד דמיירי בדליכא כזית בכדי אכילת פרס ואפי' שיעור הוא וכיון שאי אפשר לברר ואי אפשר לאכול האיסור בלא ההיתר רק ע"י תערובות משום הכי מקשה והא בטלי תבלין ברובא דאפי' שיעור ע"י תערובות מותר כמו שכתב המהרש"א שם כו' ולפי זה במקום שניכר האיסור ואי אפשר לברר בעינן שיעור למלקות ואז אינו בטל ולא קשה שוב כל הקושיות שהקשה הט"ז כנ"ל עכ"ל:

ואחר ממילה מעצמותיו הקדושים לא ידעתי האיך נקל בחאי שיעור הא אמרינן בחולין [נ"ח ע"א] לא אמינא לך לא מזגזג בשיעורי דרבנן ועוד חאי שיעור אסור מן התורה הרי אפילו לענין ששיש דהוא רק דרבנן לשיטת רש"י [עי' חולין נ"ח ע"ב ד"ה לטעם] לענין הלכתא וגם חאי [עי' פסחים מ"ג ע"א] ואמורלי [עי' ע"ז ס"ז ע"ב] דלא סבירא להו טעם כעיקר ואפילו הכי לא מקילין בחאי שיעור הכי נמי אם באם יש שיעור שלם מן התורה לא בטל בניכר האיסור ולוקה עליו גם בחאי שיעור לא הוי לן להקל והוי לן גם בשאר איסורין לאסור מדרבנן על כל פנים בניכר האיסור:

ותו קשה על דבריו הא כתבו התוס' פסחים (דף מ"ד ע"א) ד"ה לאו וז"ל לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור ומטעם הואיל אם הי' מלקט מן השום או מן השמן כזית וילקה עליו לית לן למימר שלא תבטל אגב מקפה כיון שאין דרך אכילה בכך עכ"ל אם כן דמה שבא למוך פיו האיסור לבד הוי שלא כדרך אכילה ובטל א"כ הכי נמי נהי אם נזדמן למוך פיו יהי' שלא כדרך אכילה ואין לומר דבשרלים שאני מחמת דפוגם [עי' ע"ז ס"א ע"ב] ואפילו הכי חייב כמו כן שלא כדרך אכילתן זה אינו דהא מספק אי פוגם עכברא בשומנא [קלט]:

וכלל הדברים שזה מחלוקת הרמב"ם והרשב"א דבר שניכר האיסור ואינו יכול להוציאו אם בטל אם לא אך בנידון דידן גם הרשב"א מודה שהרי כתב במידושיו [ובחשובה] כנ"ל הרי דאם יכול לעשות איזה פעולה להוציא וניכר האיסור שאינו בטל:

והנה בנידון דידן נהי שאין נבדלין לגמרי על ידי סינון מ"מ ודאי הרבה הוסרו על ידי סינון וגם יש לעשות עוד פעולות שקצתן יפרדו וא"כ ודאי אינם בטלים מחמת בלא השתדלות להוציא כל מה שנוכל ואם להתיר לאחר עשיית כל השתדלות להוציאם בכל פעם זה מסתבר דדבר זה לא נמסר לנשים ועמי הארצות ולכן בודאי אפילו להאומרים דבריה בטלה באלף בנידון דידן אינם בטלים לכולי עלמא:

ועיין בא"ר [בחי' רשב"א] חולין [דף נ"ח ע"ב סד"ה אבל] שכתב טעם כעיקר הוא משום שהוכר האיסור גם כשלא יוכל להוציאו:

והנה ראיתי מה שכתב הרב הגאון הגדול[קמ] להתיר מכח דברי הרא"ש ד [הל' מקואות פ"ע הי"א] דאינו נחשב כמעין לענין מקוה רק במקום שעמד מתחלתו וא"כ לא

קלט. אולי צ"ל בשיכרא, עיין במס' ע"ז שם.

קמ. עי' טוב טעם ודעת ח"ג סימן ק"ס-קס"ד שכתב סברא זו.

אסור רק בפירש ולפמוך אהמתיר באינו יודע [עי' סי' פ"ד סעיף ג'] וא"כ הוי כגולד עם ההיתר ביחד שמותר [עי' סי' ק"נ סעיף ד' בהג"ה בשם המרדכי]:

והנה אם כי בחכמה דיבר אך לא לדינא מ"ו דלפי דבריו למאן דסבירא ליה פירשה ממה מותר [עי' סי' פ"ד סעיף ד'] מותר לאכול דג טמא על שפת הנהר בעת גידול הגשמים ולהורג [קמא] בתוך המים וזה לא ניתן להאמר דשאני דיני זחילה דמעיין עומד אינו מטהר בזחילה כמבואר [ביו"ד סי' ר"א סעיף י'] אך לענין שנקרא עליו נהר מים נובעין לענין ארץ ודאי מקרי יש לו נהר מדע דהא יש אינו מטהר בזוחלין לרבנן [מקואות פ"ה מ"ד] ואפילו הכי אסור בדג טמא אפילו לא פירש מגזירת הכתוב דימים וה"נ נהי שאינו מטהר בזוחלין אבל מכל מקום מקרי ימים הואיל דנתערב במי הנהר שנובע וגם במקום הוספה גופא נובע כידוע שנפתחין מהארץ נביעות כשהמים גדלים ורק להראב"ד אין דינם לטהר בזוחלין:

וגם ממה אני מי הגיד לו שבאים ממי גשמים הלא ראינו שאדרבה מי גשמים זכים וצלולים בלא שקץ ודג טמא מרבי מטינא כדאמרינן בסוכה [י"ח ע"א] ואם כן מי גשמים שרצים הולכים ונוטפים והטינא שמהם יתרבו השרץ טמא הוא כאן במקומה בודאי עלינו לומר שכאן במקומו נמצא כאן הי' כדברי כל הראשונים בב"ב [כ"ד א' בדברי הגמרא אבל עינבי מצנעי וע"ש ברמב"ן ז"ל] ומהיכי תיתי נאמר שהגשמים הביאום לכאן ועיין (בח"ר) [ביו"ד סי' ס"ג ס"ג [ע"ש בתבו"ש ס"ק ג']:

ותו כיון דהגשמים אינם מולידים הרחש רק אז שבא מעינים שהשקה מן הים אז מנהרות כידוע אז ששטפו שרצים בעת שוטפים והאיך נקרא עליהם שם שרץ דחרצים וזה דבר זר לומר שנרחשו מכאן על שפת ארץ דהוא לא מעלמא ולא מתוך הנהר בודאי היאך הולך ירא דהשרצים הללו אז שבאו מתוך אמצעית הנהר לתוך קצוי הנהר אז הגשם הוליכו מאיזה שרצי הארץ:

וגם מלבד זאת המעיין בסי' פ"ד [סעיף ט' ובש"ך ס"ק כ"ט] יראה דכל הראשונים ואחרונים אוסרים אם נאבד רחש מפני שמתליע במלוש בתוך המאכל זולת אם יש שפק שפיקא שמא נימוח אבל זולת זה אוסרים וקשה הלא כשבא בעולם נתערב אלא ודאי זה אינו דהוכר הי' אפילו שעתה לא ניכר מכל מקום כבר הי' באיסורו ולא בטל ואין להאריך בדברים פשוטים:

וגם ההיתר שבנה חכם אחד [קמב] מדברי הירושלמי בלאים [פ"ג ה"א] יוצא זהב רותח לתוך פיו כי דבר על ד' ועל מורמו להתיר איסור מורה שלא במקום פיקוח נפש משום שבאומו מקום אי אפשר בלעדו. והירושלמי אמר שהמורה לא אסרה בלאים רק במכוין לזרוע אבל בעניני אכילה המורה אסרה ואינו ניתר רק בפיקוח נפש ואפילו אם יש פיקוח נפש אם יוכל לעזוב מקום הזה ואינו הולך משם מקרי מזיד ומומר כמבואר ברמב"ם ז"ל ביסודי התורה [פ"ה הלכה ל"ד] ועיין בברוך טעם [שער התערובות דין ד' ריש פ"ה]:

ולכן לדעתי אין תקנה רק לבשל המים קודם שתיה ואחר כך לסננם [קמג] ואז יבדקו ואם ירא שהוסרו התולעים מותרים ואם גם לאחר כך ימצאו אין תקנה לאותם המים רק מהשמים ירחמו כמו שאמר אליהו הנביא ע"ה ירפאו המים [עיין מלכים ב' ב' כ"א]:

סימן נה

שלום למחותני הרב המאור הגדול החסיד מו"ה שמואל טייטלבוים נ"י האב"ד גארליץ:

קבלתי מכתבו והנה באמת הש"ך [בסי' פ"ד ס"ק ל"ט] כתב לאסור בחיטים אם לא נבדקו מקודם יעו"ש אך בתשו' חיון בית יהודה [סי' נ"ח] חולק עליו והתיר בחיטים בלא בדיקה אך בזה שראינו בעינינו שנשאר אחר הטחינה בודאי אסור כי בחד ספק שמא נימוח אסור אך לסמוך במה שנבדק אחר הטחינה והרקדה לא [קמד] נמצא זה קשה הבדיקה מאד ובפרט למסור הבדיקה לנשים וקלי דעת ולכן לדעתי מה שכבר נאפה מותר אך מכאן ואילך נראה לאסור כי עיקר סמיכת תרומת הדשן [שו"ת סי' קע"א] הוא על שבורחים בשעת הטחינה וכיון שראינו בעינינו שנשארים קשה לסמוך על הבדיקה להתיר באם נמצא אחר הטחינה וגם לא נבדקו החיטים קודם הטחינה ומתרומת הדשן נראה בבהאי גוונא לאסור כלל הדבר המעיין יראה להדיא שאסור בבהאי גוונא ואין לסמוך אספק ספיקא כיון שראינו שיש בהם תולעים וא"כ אינו רק ספק אחד שמא נימוחו ויש מקום להאריך אך אין הזמן כעת לזה אך באמת המעיין באמת יראה שעל פי הש"ס וראשונים יש להתיר בזה מצד הדין [עי' ש"ך הנ"ל] ולא משום מסידות לחוד ובפרט בעת ברחיים חדשות מי יודע אם יכולין לברור ולכן לדעתי אסור בשנה זו חטים בלא ברורה [קמה]:

אך במקום הפסד מרובה אם יבדקו קודם הטחינה ואחר הטחינה והרקדה אז אינני אומר לא איסור ולא היתר והמתיר יתיר אך אינני מסכים בהתלט ובלא בדיקה ודאי

קמא. אולי צ"ל ולהורגו.

קמב. עיין שו"ת טוב טעם ודעת הנ"ל ושו"ת שואל ומשיב תליתאה ח"א סימן קצ"ח, שמביאים דברי המתיר מכח שו"ת הרשב"א סימן רנ"ט שהביא ירושלמי הנ"ל. וע"ע שו"ת חסד לאברהם מהד"ה יו"ד סימן כ"ה משנת תרכ"ד, ושו"ת ישועות מלכו יו"ד סימן י"ב-י"ג משנת תר"ל.

קמג. עי' בית לחם יהודה סימן פ"ד ס"ג ס"ק ה'.

קמד. אולי צ"ל ולא.

קמה. צ"ל ברירה.

מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גֵּאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם
שֻׁלְחַן יְהוָה נִבְזֶה הוּא: ח וְכִי־תַגִּישׁוּן עִוֵּר
לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין
רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ
וְדִמְרִיעַ הֲלָא בִישׁ קָרִיבוּהִי כְּעַן לְשִׁלְטוֹנָךְ הֲיִתְרְעֵי בָךְ אוֹ הֲיִסַּב אַפָּךְ אָמַר יְיָ

מַדְבְּחִי קָרְבַּן מְרֻחָק וְאִם תֵּימְרוּן בְּמָא מְרַחֲקָ בְּדַאֲתוּן אָמְרִין פָּתוּרָא דַיְיָ בְּסִיר הוּא: ח וּדְאַתּוּן מְקָרְבִין דְּעַוִּיר לְדַבְּחָא הֲלָא בִישׁ וּדְאַתּוּן מְקָרְבִין דְּחָגִיר

רש"י

כלומר ואם תאמרון במה גאלנוך, גאלנו לך את המזבח, אני מגיד לכם כי בזאת גאלתם אותי באמרכם שלחן ה' נבזה הוא, בוזים היו למלוך איש כאמיו בנגעות ובקדשים, ואומרים מאחר שהוא

מצודת דוד

לומר אשיב לכם, בדבר זה אתם מבזין את שמי, במה שאתם מקריבים על מזבחי קרבן מתועב ומטונף: **ואמרתם.** ואם תאמרו בדבר מה אנו מתעבים ומטנפים קרבנך: **באמרכם.** רוצה לומר אשיב לכם, במה שאתם אומרים שלחן ה', והוא המזבח שמסדרים עליו הקרבן לגבוה, הוא נבזה, כי נזרק עליו הדם ונקטר עליו החלב שנפשו של אדם קצה בהם: (ח) **וכי תגישון.** ובעבור זה גם כי תגישון עוור לזבוח אין רע בעיניכם, הואיל והמזבח הוא מבוזה בעיניכם, וכאומר הנה בזה אתם מתעבים קרבני וזהו בזיון שמי: **הקריבהו.** בחון אתה הדבר והקרב

רד"ק

קרבן, כמו את לחם אלהיך (ויקרא כא ח) לחם אשה (שם ג טז) קרבני לחמי (במדבר כח ב). מגואל, מתועב ומטונף, והוא הפסח והעור והחולה: **ואמרתם במה גאלנוך.** ואיך תאמרו במה גאלנוך, אם תגאלו בדם מזבחי הרי אתם מגאלים אותי: **שלחן ה'.** הוא המזבח, וכן אמר ביחזקאל (מא כב) על המזבח זה השלחן אשר לפני ה': **נבזה הוא.** שמקריבים שם הדם והחלבים שהם דברים נבזים, ואינם משימים אל לבם למה צוה האל יתברך להקריב דם וחלבים: (ח) **וכי תגישון.** כשמביאים לכם שה עיור לזבוח ולהקריבו, אתם אומרים אין זה רע וטוב הוא להקריבו, כי השלחן נבזה והקרבן אינו רע שיהיה נבזה, ואתם מגישים אותו על מזבחי. והיה עליכם לומר למביאים אותו זה רע להקריבו, כמו שכתוב בתורה (ויקרא כב כב) עורת או שבור וגו' לא תקריבו אלה לה', ואתם נושאים פני המביאים ומקבלים הפחות, ותאמרו אין רע: **הקריבהו נא לפחתך.** איך תוכלו לומר שאיננו רע להקריבו לפני, ואם תקריבהו לפחתך בשר ודם הירצך באותה המנחה, או הישא פניך בעבורה אם תבקש ממנו דבר, אבל ישנאך בעבורה ויכעס עליך: **פחתך.** מן פחת יהודה (חגי א א), וסגול הפ"א תחת פתח גדול,

מדרשי חז"ל

טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרוף את בית ה' ואת בית המלך וכו', חד אמר דמות דיוקנו היתה חקוקה לו על מרכבתו, וחד אמר אימה יתירה היתה לו ממנו ודומה כמי שעומד לפניו. (סנהדרין צו.).

ח) **הקריבהו נא לפחתך וגו'.** נשפכה או נתגלתה הרי זה ימלא מהכיור. מפני שיין או מים מגולים פסולים לגבי מזבח. ואמאי ליעביד במסננת, לימא דלא כר' נחמיה, דתניא מסננת יש בו משום גילוי, א"ר נחמיה: אימתי בזמן שהתחתונה מגולה, אבל בזמן שהתחתונה מכוסה אע"פ שהעליונה מגולה אין בו משום גילוי, מפני שארס נחש דומה לספוג צף ועומד במקומו. אפילו תימא רבי נחמיה אימר דאמר רבי נחמיה להדיוט, אבל לגבוה מי אמר, ולית ליה לרבי נחמיה הקריבהו נא לפחתך הירצך וגו'. (סוכה נ.).

מיתיבי: גיד הנשה של שלמים מכבדו לאמה, ושל עולה מעלהו. מאי לאו מעלהו ומקטירו, לא מעלהו וחולצו. אסור לנו למלוק מנחה כנגד מנחה וזבח כנגד זבח, טורם ועמל הוא למלוק כל מנחה ומנחה כשמיל כזית או כפול המגיע לכל אחד ואחד: (ח) **אין רע.** וכי אין דבר זה רע:

מצודת ציון

כן יקרא כל הקרב על המזבח, וכן את קרבני לחמי (במדבר כח ב): **מגואל.** מתועב ומטונף. כמו מוראה ונגאלה (לפניה ג ח): **גאלנוך.** רוצה לומר גאלנו ותעבנו קרבנך: **שלחן.** רוצה לומר המזבח שמסדרין עליו הקרבן לה' כעין שמסדרין על השולחן, וכמו שנאמר וידבר אלי זה השלחן וגו' (יחזקאל מא כב): ח) **פסח.** חיגר וצולע: **לפחתך.** ענין שר ושליט. כמו פחת יהודה (מגי ח ח):

צְבָאוֹת: ט וּכְעַן צַלּוּ כְּעַן
קֳדָם אֱלָהָא וִיקַבֵּל
צְלוֹתְנָא מִידְּכוֹן הֲוָת
דָּא הֲיִתְנַסְּבוּן לְכוֹן אֲפִין
אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: יַמָּן
אַף הָכָא כְּכוֹן וִיגוּף
דָּשִׁי בֵּית מַקְדְּשִׁי וְלָא

הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: ט וְעַתָּה
חַלּוּ־נָא פְּנֵי־אֵל וְיָחֹנֵּנוּ מִיֶּדְכֶם הָיְתָה
זֹאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם פָּנִים אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: י מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם
וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי חֵפֶץ

רש"י

(ט) **ועתה חלו נא פני.** ועתה אתם הכהנים העושים הרעה הזאת, איך יעלה בלבבכם להיות שלומי ישראל נתקן עליהם רחמים, הרי מידכם היתה זאת הרעה: **הישא מכם פנים.** לשמוע תפלה מפיכם ולתון את שולמיכם: (י) **מי גם בכם ויסגור דלתים.** הלוחי ויקוס איש טוב ככם שיסגור דלתי מקדשי, לשלמי הניא את שם קרבן המועבה הזאת: **ולא תאירו מזבחי חנם.** בחיים שחיני מתרלה בהם, שהרי אין לי חפץ בכם. ורבותינו דרשו בתורת כהנים (ויקרא מו י) אדם אומר לחבירו הגף לי את הדלת הזו אין מודע עליה שכר, הדלק לי את הנר הזה אין שולל עליה שכר, ואתם מי בכם שיסגר דלתי חנם ולא תאירם מזבחי חנם, קל וחומר שלא עשיתם חנם דבריה שדרכם לעשותם בשכר, לפיכך

מצודת ציון

הישא פניך. זה הלשון יאמר על הכבוד. וכן זקן ונשוא פנים (ישעיה ט יד): ט) **חלו.** ענין תפלה. כמו ויחל משה (שמות לב יא): **ויחננו.** מלשון חניה ותחלה: י) **תאירו.** תבעירו. כמו נשים באות מאירות אותה (ישעיה ס יא): **חפץ.** ענין רצון:

מצודת דוד

מאחת מאלה לדורון לפתחך, האם יהיה מרוצה לך בזה הדורון להעביר ממך אשמתך אשר פשעת למולו, או אם ישא פניך לכבדך בעבור מתן כזה אם תביא לו מכלי הקדמת פשע: **אמר ה'.** רוצה לומר כן אמר ה': (ט) **ועתה חלו נא.** עשו בחינה והעתירו בעדנו אל ה' אם יחנן אותנו בעבור תפלתכם, הלוא המארה המשתלחת באה היא בעבורכם, וכי מחמתכם ישא לנו פנים, הלוא אין קטגור נעשה סנגור: (י) **מי גם בכם.** הלואי ימצא מי גם בכם, ויסגור דלתי בית המקדש שלא יבוא מי שמה לרמוס חצר: **ולא תאירו.** לא תבעירו אש על מזבחי בחנם: **אין לי חפץ בכם.** לבוא להראות לפני בבית המקדש. והיה אם כן מהראוי לסגור דלתות בית המקדש:

רד"ק

והוא המושל והשלטון כתרגומו שלטונך: (ט) **ועתה.** אם תשובו אליו ותחלו פניו בלב, עדיין יחנן אותכם וייטיב לכם. ואמר ויחננו, כי הנביא יש לו צרה בצרתם, ועוד לכלול עצמו בכלל ישראל, כמו שאמר משה רבינו ע"ה וסלחת לעוננו ולחטאתנו (שמות לד ט). ומהאל יתברך למד דבר זה, שאמר לו עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי (שם טו כח): **מידכם היתה זאת.** זאת המארה שהיא לכם, כמו שנאמר למטה (כ ב) וגם ארותיה, מידכם היא זאת המארה, שאתם עושים רע בעיני ה', לפיכך הוא שולח בכם מארה: **הישא מכם פנים.** וכי סבורים אתם שישא פנים לאחד מכם, שלא יוכיחכם על מעשיכם הרעים, והוא לא ישא פנים ולא יקח שוחד. ויונתן תרגם היתנסבון לכון אפין, וכן אונקלוס תרגם אשר לא ישא פנים (דברים י יז) דלית קדמוהי מיסב אפין, לא ראוי ליחס לו נשיאות פנים: (י) **מי גם בכם.** שאתם רעים, מי יתן שיהיה בכם איש אחד שיתן אל לבו דבר הקרבנות הנבזים: **ויסגור דלתים.** יסגור דלתי העזרה, שלא יביא שם אדם קרבן, כי טוב הוא שלא יביאו קרבן משיביאוהו נבזה: **ולא תאירו מזבחי חנם.** ולא תבעירו, כמו נשים באות מאירות אותה (ישעיה כז יא): פירוש ובחנם תבערו אש על המזבח, כי הקרבן שתקריבו עליו לא לרצון יהיה לכם ולא למביאים אותו, זהו שאמר אין לי חפץ בכם, כי מעשיכם רעים, ומנחתכם אינה רצויה אפילו היתה טובה כל שכן שהיא רעה, ואין לי חפץ ורצון לא

מדרשי חז"ל

ומאחר שחולצו למה מעלהו, משום שנאמר הקריבהו נא לפחתך. (חולין צז:).

י) **מי גם בכם ויסגר וגו'.** שני דברים משמשין את הגוף, ואין נמנעין לעשותם ואין נוטלין עליהם שכר, כאדם שאומר לחבירו הדלק לי את הנר, והגף לי אחריך את הדלת, והלא דברים קל וחומר, אם דברים שאין

מה ניסוכו בקדושה בר׳. לא יליף מהכא אלא שנרמיסו בקדושה ולא נתול מן לגורה אבל הוצאתו משם פטירתו ליה כדי אלא שנתבטלו ולא נרוץ קלא: מאי משמע. מהכא נרמיסה: אחיא קדש קדש. ואיכא לאימור מתי דמצות הוצאתו ונרמיסתו מהכא ולא יליף: בתחילה מועלין בהם. מעכשו קדשו עד שמתנסכים בם נסכי מעילה דקדשי גבוה ניעבו: ירדו לשיתין אין מועלין בהן. אמאן נסכי שוס לגבוה: לאימור מין מועלין כדי אלעזר בר לגזור לדמוס לאמרו אלעזר בר לגזור לדמוס ולפסוד לירד ולהניחוס: דאיקלט. אם מלה כלי בתוך הביתוס ויקיבל: א״ר לוסא

תורה אור

הא דקמני ירדו ולא קלטו לגיסוס לא מועלין בהן ולא הוקלטו לגיסוס לא מועלין בהן ולא הוקלטו לגיסוס לא מועלין בהן ולא הוק

הבוקר בשעה שבע

(22)

רבינו נסים גיד הנשה פרק שביעי חולין

תחריבו דכריא לא כפלה היינו שאינה כפלה בבשים לא נמלה אבל כפלה הוא כל כלקה וכל תחריבו ביומלמי [תוספות פרק ו' הלכה כ'] הגהות כי מן דהיין מבכרת חד כלקה ורבינו מפשון זל' נמר מסכתא פרק בכל [פס] מה דכתיב הכא זל' אחתה מקבה דבריה בכפלה בבשים מלאה ובשים דבי תחריבו ביומלמי מר כלקה כך כיה מקבה לא מלה מתור דהא קמר בריה' דהיינו ענין הנשה דומיא דמחבה הלויים להכבבה דבמקריבו הכי מעלן אחרים ומחבה הלויים להכבבה היה בכלה אבל אחרים דהכא אחרים מחבה איסור מלאכה דבריה בין מחבה אחרים אחרי מן מלקן לכל דבריה מלאה בכלה אבל אחרים דהכא אחרים מחבה איסור מלאכה דבריה

ר"ש

ובמאי עסקינן בשקרן ופלקן רבא אבר אפילו דומיא לא קדם ופלקן הוי מן ומנו וברבר ארר וכל מן ומנו וברבר ארר סלק את מנו כמי שאינו ושאינו מנו רבה עליו ומבטלו):

הדרן עלך גיד הנשה

*"כל" הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים ואבר א' להעלותן עם הבהמה על השולחן חוץ מבשר דגים וחגבים והעור

הדרן עלך גיד הנשה

כל בבר אסור לבשל בחלב. דלקן מל נב דאמר רחמנא גדי אמו בחין לחמה ושוף ומפלב פלוני בה נקבל [דף קיג.] אמר לבשלון. לעולל בעמרה דשיעור קרוב לחמיסים מיהו בבא מנו מלה בחלין דבבקרקע בחבלה דמ"ל דמשמע דלה בבשים לא מלה בחלב מנו מלה בחלב מנו מלה בחלב מנו

את שהאור הזה בעצמו הבא לך מהשמש שיהיה כן תמיד, אין זאת, אלא בלכתך תהי מתמעטת וזהו: לכי ומעטי את עצמך. אמרה לפניו: רבונו של עולם בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון אמעט את עצמי. אמר לה: מה שבראתיך בענין זה שתקבלי אורה מהשמש לצורך היה, אבל בשביל שאמרת דבר הגון יביאו בני כפרה וקרבן בכל עת שאת מתחדשת [91]. ודעת רבי שמעון * ז"ל במאמר זה שהיו מתחלה שוין באורם ממש והיה אור הלבנה גדול כאור השמש, ואחר כך מעטה הבורא יתעלה לתועלת העולם ולישובו, שאילו לא מעטה היה הזמן כלו יום, והתועלת המגעת מהלילה לבעלי חיים השפלים יהיה נעדר ומציאותו בטל ולא היה העולם מתקיים, ולכך שינה הקב"ה טבע הלבנה וחסר אורה לצורך ישוב העולם, כשם ששינה טבע המים להקוות כלן אל מקום אחד, והוא ים אוקיאנוס, וזהו שאמרו במדרש קהלת [92]: מעוות לא יוכל לתקון [93], משנתעותו מימי בראשית ונתנו באוקיאנוס שוב לא נתקנו, משנתעותו מאורות מששת ימי בראשית וחסר הקב"ה שנת הלבנה משנת החמה כמה [94]. קצים וכמה חדשים לא נתקנו, עד כאן במדרש קהלת [95]. ועל דרך הקבלה: לחטאת לה', אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח. לשון ,עלי' למה שעלי, שמעטתי את הירח בשבילי ובסבתי. ובאור המדרש על דרך זה: אמרה ירח לפני הקב"ה: רבונו של עולם אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר הכבוד לפני הבינה: אפשר לשני מלכים שהם התפארת והכבוד שישתמשו בצינור * אחד, ושלא יהיה לכל מלך ומלך צינור בפני עצמו לקבל ולשאוב מלמעלה מלפני ולפנים. רצה הכבוד שיהיה לו צינור בפני עצמו למשוך מן הבינה כמו התפארת, לא שיצטרך למשוך מן התפארת. אמר לה: לכי ומעטי את עצמך, המעטה זו היא הפסקת השפע הבא אל הכבוד מלמעלה. אמר הכבוד: בשביל שאמרתי דבר הגון יפסק השפע ממני. אמר לה: לכי ומשלי ביום ובלילה. אמר לה: ימנו בך ישראל ימים ושנים, ויקראו צדיקים על שמך: יעקב הקטן, שמואל הקטן. ובאור [95] ,על שמך' שהוא אדנ"י הקטן. לא נתפייס עד שאמר הקב"ה שנקריב לו קרבן בכל יום החדש, וזהו שאמר: אמר [96] הקב"ה, כלומר בעל הרחמים אמר: הביאו כפרה לכבוד. ותהיה הכוונה: למה שעלי שמעטתי את הירח, כלומר על שנתמעט ונפסק שפע הרחמים מכח הירח, וחזרה דין, ועל כן תצטרכו להביא כפרה בכל חדש בזמן חדושה כדי להמשיך לה שפע הרחמים מלמעלה ויתעלה העולם. וזהו סוד: זאת עולת חודש בחדשו, כי היא המדה המתעלה ועולה לקבל שפע הרחמים. ולעתיד לבא יהיה השמש עם הירח שוין באורה כמו שהיו בתחלה, וכמו שמורה על זה מלת ,הגדולים' וכן יהיה בסוף, וזהו דבר הנביא ע"ה: והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים [97], כלומר אחר שיהיה אור החמה שבעתים, והטעם בזה לפי שכח הלבנה שהוא מדת הדין תתאחד ותתעלה ברחמים, וכבר הזכרתי מזה בפסוק: זה אלי [98], וזה מבואר.

(טז) ובחודש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח לה'. לא הזכיר כאן ,בין הערבים' *,

92 קהלת רבתי א, לז, בשנוי לשון. 93 קהלת א, טו. 94 כמה, בקהלת רבתי שם: הרי כמה. 95 ובאור, כצ"ל ע"פ ד"ר. בס"ש: ובאורם. 96 אמר, כצ"ל ע"פ ד"ר. בס"ש ליתא. 97 ישעי' ל, כו. 98 שמות טו, ב. — והענין שרבינו מרמז אליו כאן הוא שם בפסוק ג, ד"ה ומצאתי במדרש

שלי אם היה שלי אף אם אינו בהיר כשמש לא הייתי מתרעם, אבל כיון שאינו בהיר כאור השמש למה אינו מעצמו. ודבר הגון אמרה. רבי שמעון. הוא רבי שמעון בן פזי, בעל המאמר הזה, כמובא לעיל (מחולין ס, ב). בצינור אחד. גם ביאור זה מרומז מעט בביאור הרשב"א הנ"ל: „והכתר האחד שאמר הוא מדה אחת וכו'", ורבינו מרחיב הבאור על דרך האמת.

(טז) בין הערבים. שהרי פסוק זה מוסב על קרבן פסח הנקרב בי"ד בין הערבים, משעה שנוטה השמש לבית מבואו והוא משש שעות

שהרי כבר ידוע. והנה [99] לא הזכיר ,עולת שבת' בשבעת ימי הפסח *, כאשר לא הזכיר עולת * התנופה של עומר, האמורה בסדר אמור אל הכהנים [1]. ואמר ,כל מלאכת עבודה' ולא אמר ,כל מלאכה' כמו בשבת *, לפי שיום טוב הותר באוכל נפש וכשהזכיר במקום אחר: כל מלאכה לא יעשה בהם [2], הוצרך לפרש: אך אשר יאכל לכל נפש *.

(כו) וביום הבכורים. חג השבועות נקרא בכורי קציר חטים על שם שתי הלחם, שהם תחלה למנחת חטים הבאה מן החדש [3]. ויש לך להתבונן למה לא הזכיר כאן * בשעיר של עצרת חטאת, כשם שהזכיר בכל המועדים שבפרשה זו. והטעם בזה על דרך הפשט לפי שעצרת זמן מתן תורה, ושם היו ישראל כגולד זה * בלא חטא. ועל דרך הקבלה ירמוז לעצרתו של עולם שבו יבטל יצר הרע לגמרי, וגדר אבניו * נהרסה [4].

(לא) תמימים יהיו לכם ונסכיהם. אף הנסכים יהיו תמימים, מכאן דרשו רז"ל [5]: עלו ביין קמחים * פסול לנסכים [6], שהרי אין ראוי להקריב על גבי המזבח אלא דבר המובחר במינו. [7] וכל שאינו פסול אך הוא כחוש וכעור אין מקריבין אותו לכתחלה, שאם היה חייב קרבן עולה לא יביא שה כחוש וכעור ויאמר: הרי אין בו מום, שעל זה נאמר: וארור נוכל * ויש בעדרו זכר [8], אלא צריך שיביא מן המובחר. וכן היו ישראל עושין בזמן שבית המקדש קיים: היו מביאין אילים ממואב, וכבשים שגביהם רחבת מחברון, וגוזלות מהר המלך, ושמן מתקוע [7], הכל היה מובחר במינו. וכן מצינו בקרבנו של הבל: והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן [9], ונתרצה קרבנו, ונאמר בקין שלא הביא מן המובחר: ואל קין ואל מנחתו לא שעה [10], וכן כתיב: וכל מבחר נדריכם [11], וכתיב: בהרימכם את חלבו ממנו [12]. ואפילו עצי [13] המערכה שהיו עורכין בקרבנות על גבי המזבח נצטוינו בהם שיהיו מובחרין שלא יהא בהן תולעת, ואין מביאין עצים מבנין שנסתר אלא חדשים לעולם [13]. וכל [14] העצים כשרין למערכה חוץ משל זית ושל גפן מפני ישובו * ארץ ישראל [14]. וכן נצטוינו בשמן של מנורה להביא מן המובחר, ואין כל השמנים כשרין למנורה אלא שמן זית היוצא מן הכתית בלבד [15]. ומטעם זה אסרו רז"ל שמן שנפל בו עכבר להדליק ממנו נרות של בית הכנסת [16], ודעת הגאונים ז"ל שאם נמוח

תהלים וכו' לפי שמדת הדין תתעלה ברחמים. 99 לשון ראב"ע. 1 ויקרא כג, יב. 2 שמות יב, טו. 3 לשון רש"י. 4 משלי כה, לא. 5 מנחות פו, א. 6 עד כאן מפירוש רש"י. [7] לשון הרמב"ם ה' איסורי המזבח ז, א"ב. 8 מלאכי א, יד. 9 בראשית ד, ד. 10 שם ה, 11 דברים יב, יא. 12 לעיל יח, כב. [13] לשון הרמב"ם ה' איסורי המזבח ו, ב. 14 שם ז, ג. 15 שם הלכה י. 16 הובא באורח חיים קנד, יב, וביורה דעה קו, ב.

ולמעלה. ועיין ראב"ע. בשבעת ימי הפסח. כלומר מדוע בשבעת ימי הפסח לא יזכיר „מלבד עולת שבת", כי בוודאי יהיה בתוך שבעת ימים יום אחד שבת, והלא בשבת וראש חדש ושאר מועדים מזכיר „מלבד עולת החדש ועולת התמיד" (יהל אור). כאשר לא הזכיר עולת התנופה וכו'. ויתרץ כי הכתוב קצר כאן ולא הזכיר, כמו שלא הזכיר כאן עולת התנופה של עומר שהיה נקרב ביום השני מהחג (שם). כמו בשבת. לא תעשה כל מלאכה (שמות כ, י). אך אשר יאכל לכל נפש. הוא לבדו יעשה לכם, שם יב, טז. — כלומר כיון שמזכיר שם „כל מלאכה" הוצרך לפרש אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. — ומקור לשון רבינו הוא ברמב"ן ויקרא כג, ז.

(כו) למה לא הזכיר כאן וכו'. אלא כתוב: שעיר עזים אחד לכפר עליכם (פסוק ל). כגולד זה בלא חטא. קרוב למה דאיתא בירושלמי ראש השנה ד, ה: בכל הקרבנות כתיב שעיר לחטאת ובעצרת אין כתיב לחטאת, אמר הקב"ה לישראל: מכיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם. כאלו לא חטאתם מימיכם. וגדר אבניו נהרסה. הרמז ליצר הרע הנקרא „אבן" שבו יהרס ויבטל לגמרי. — או שהכוונה על עולם הזה, שיחזור העולם לתהו ובהו (תורת חיים).

(לא) קמחים. כמין גרגרים העולים על סני היין ודומין בלי ספק לגרגרי חטה (מפירוש המשניות לרמב"ם מנחות ח, ז). נוכל. מתנכל במרמה (רש"י מלאכי א, יד). מפני

ויש בשמן ששים שמותר באכילה [17], ואם אינו נמוח זורקו והשמן הותר בששים ממנו, ואע"פ שהשמן מותר באכילה פסול למאור *, שנאמר: הקריבהו נא לפחתך [18], דבעינן דבר המובחר.

כט (יג) **והקרבתם** עולה אשה ריח ניחוח לה' פרים בני בקר שלשה עשר. פרי החג שבפרשה זו הם שבעים כנגד שבעים אומות והיו מקריבין אותן:

ביום ראשון י"ג, וביום שני י"ב, וביום שלישי י"א, וכן כלן מתמעטים והולכים והיה זה סימן כליה לשבעים אומות עו"ג שיהיו כלן כלין מן העולם [19]. וכבר ידעת [20] כי היו לשבעים אומות הקדמונים שבעים שרים למעלה, שהרי כל אומה ואומה יש לה שר ממונה עליה ומנהיגה, כענין שכתוב: ושר מלכות פרס וגו' [21], והנה שר יון בא [22]. ולא תמצא בכל הפרשה הזו בכל שבעת הימים שיזכיר בהם ,לה" כי אם ביום ראשון בלבד, והכוונה: כי מה שישראל מהנין לכל אותן הכחות לפי שטובות העולם באות על ידן כדי שיתיחדו הכחות זה בזה ויודה כל אחד ואחד למי שהוא מקבל כח על ידו מאת הסבה העליונה, ונמצאו כלן מכירים ומודים שאדון [23] יחיד מושל עליהם, ולכך הזכיר בכאן ביום ראשון בלבד ,לה", ללמדך שתהיה הכוונה בכל שבעים פרים לה' בלבד שהוא ראש הממשלות והמערכות כולן, וזהו שאמרו רז"ל במסכת סכה [24]: אוי להם לאומות העולם שאבדו ואינן יודעין מה אבדו בזמן שבית המקדש קיים היה המזבח מכפר עליהם, האידנא מאן מכפר עליהם. למדו אותנו בזה שהיו ישראל מקריבין בשבעת ימי הסכות שבעים קרבנות לכפר על שבעים אומות, והקרבן היה לקרב הכחות זה בזה, שיכיר כח כל אומה ואומה הכח שהוא למעלה ממנו, וכן מכח לכח ומעליון לעליון ומגבוה לגבוה עד הסבה הראשונה העליונה על הכל, וכלן מודים ומיחדים שאין להם גדולה ומלכות אלא ממנו והוא אינו חסר כלום, וזהו היחוד השלם, וזהו לשון ,קרבן' שהוא קרוב הכחות, שכלן מודין למי שמקבלין כח ממנו. ובמדרש [25]: והקרבתם אשה, זהו שאמר הכתוב: תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה [26], אתה מוצא בחג ישראל מקריבין שבעים פרים על שבעים אומות העולם, לפיכך היו צריכין שיהיו אוהבים אותנו, ולא די שאין אוהבים אותנו אלא ששונאין אותנו, שנאמר: תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה. ועוד דרשו בפרי החג [27]: למדה תורה דרך ארץ בקרבנות הללו, שאם יתארח אדם אצל חברו יום ראשון מקבלו יפה ומאכילו עופות, למחר מאכילו דגים, למחר מאכילו ירק, וכן פוחת והולך עד שמאכילו קטנית [28].

(יח) ומנחתם ונסכיהם. דרשו רז"ל במסכת תענית [29]: נאמר בשני ונסכיהם, ובששי ונסכיה [30], ובשביעי כמשפטם [31], מ"ם יו"ד מ"ם, הרי כאן מים, מכאן סמכו חכמים ז"ל רמז לנסוך המים בחג. ויש לך להשכיל איך התחיל רמז המים מן היום השני, לפי שביום שני נבדלו המים [32] במעשה בראשית, ועל כן פעולת יום השני גדולה במים ואמרו רז"ל [33]:

17 כן בט"ז ביורה דעה שם. — ובש"ך ס"ק ח כתב דאם הוא מאוס עליו אפילו שאין מאוס לאחרים אסור לו אפילו בששים ומאה. 18 מלאכי א, ח. 19 בלשון זה ברש"י ופסיקתא זוטרתא, ומדרש אגדה. 20 עיין דברי רבינו בראשית יא, מ, ובדברי רמב"ן ויקרא יח, כה. 21 דניאל י, יג. 22 שם כ. 23 שאדון, כן נכון ע"פ כל הדפוסים. בדפוס ירושלים: שאדם (!). [24] סוכה נה, ב. 25 תנחומא פנחס טו, במ"ר כא, כב. 26 תהלים קט, ד. 27 תנחומא פנחס יז, והובא ברש"י פסוק לו. 28 עופות... דגים... ירק... קטנית, קרוב לסדר בתנחומא יז: עופות דגים נבינה ירק קטנית. וברש"י פסוק לו: פסומות דגים כשר בהמה קטניות ירק. 29 תענית ב, ב. 30 להלן פסוק לא. 31 שם לג. 32 בראשית א, ו. 33 תענית כו, ב. 34 בראשית כ, ו. 35 שם ז. 36 ראש

ישוב ארץ ישראל. שאם ישרפו הזתים והגפנים לא ימצאו יין לשתות ושמן לסוך ותחרב ארץ ישראל (תמיד כט, ב, מפרש). ואע"פ שהשמן מותר באכילה פסול למאור. ובט"ז (יורה דעה קד ס"ק ד) כתב: ביש שם ששים (שמותר באכילה) מותר בהדלקה גם כן. וכן כתב הבית יוסף בשם רבינו ירוחם באורח חיים סימן קכד.

אנשי מעמד היו מתענין בשני מפני יורדי הים, וכן ביום הששי שבו נברא אדם והוצרך למים *, כענין שכתוב: ואד יעלה מן הארץ וגו' [34], וכתיב: ויצר ה' אלהים וגו' [35]. והשלים הרמז * בשביעי, לפי שהשביעי תשלום מעשה בראשית. ואמרו במסכת ראש השנה [36]: אמר הקב"ה נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה. והנה [37] כל שבעת ימי החג היו מנסכין המים על גבי המזבח, וזה הלכה למשה מסיני, ועם נסוך היין של תמיד של שחר היה מנסך המים לבד [38]. ובקרן דרומית מערבית היה מנסך למעלה מחצי המזבח, והכל יורד לשיתין. וכיצד היו עושין, צלוחית של זהב מחזקת שלשה לוגין היה ממלא אותה ממי השלוח, הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו, ועלה בכבש ופנה לשמאלו, ונותן המים מהצלוחית לתוך הספל שהיה שם, ושני ספלים של כסף היו שם, מערבי היה בו מים, מזרחי היה בו יין, ומנוקבין היו כמין שני חוטמין דקים, ושל מים היה נקב שלו דק משל יין כדי שיכלו המים עם היין כאחד. זה שמנסך המים היו אומרים לו הגבה ידך, שפעם אחת נסך אחד על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם שאמרו מין [39] הוא שהמינים אומרים שאין מנסכים המים [37]]. ואמרו רז"ל [40]: מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו. ונקרא [41] ,בית השואבה' על שם: ושאבתם מים בששון [42], שהיו שואבין מים בליל [43] כל שבעה * לצורך תמידין.

(לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם. על דרך הפשט: מלת ,עצרת' שתהיו עצורים מעשית מלאכה [44]. ודרשו רז"ל [45]: שמיני עצרת רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב: פייס בפני עצמו *, זמן בפני עצמו *, רגל בפני עצמו *, קרבן בפני עצמו *, שיר בפני עצמו, ברכה בפני עצמו, כלומר ברכה ותפלה שמזכירין בו: את יום שמיני חג העצרת הזה, ואין יושבים בו בסכה *, ולענין שהחיינו, ולענין אבלות *: שהקובר מתו ערב הרגל בטלה ממנו מחמת שמיני זה גזרת שלשים שנתנו חכמים לאסור תספורת, כמו שאמרו: יום אחד [46] לפני החג חשוב כשבעת ימי אבלות, והחג שבעה *, ושמיני שלו שהוא כשבעה

השנה טז, א. [37] לשון הרמב"ם ה' תמידים ומוספין י, ו"ח. 38 לבד, ברמב"ם שם הלכה ז: לבדו. 39 מין, ברמב"ם שם הלכה ה: צדוקי. 40 סוכה נא, א. 41 שם מח, ב. 42 ישעי' יב, ג. 43 בליל, כן נכון ע"פ דפוס פיורו. ביאור דפוסים: בלילה. 44 חגיגה יח, א, והובא כרש"י כאן. 45 סוכה מח, א. 46 מועד קטן כ, א. — ולאו דוקא „יום אחד" אלא אפילו

(יח) והוצרך למים. לפיכך יש רמז בקרבן יום ששי על נסוך המים. **והשלים הרמז.** לנסוך המים. **בליל כל שבעה.** מלבד בליל שבת, שהיה ממלא מערב שבת (סוכה מח, ב).

(לה) פייס בפני עצמו. שבכל פרי החג לא היו מטילין פייס איזה משמר יקריב. לפי שבסדר היו מקריבין אותן עד שכל כ"ד משמרות שונות ומשלשות בהן חוץ משתים, ופר' דשמיני בתחלה מפייסין עליו (רש"י שם עמוד א). **זמן בפני עצמו.** לברך בו שהחיינו (שם). **רגל בפני עצמו.** שאין יושבין בסוכה (שם). **קרבן בפני עצמו.** שאינו כסדר פרי החג דאם כן היו בו ששה פרים (שם). **ואין יושבין בו בסכה.** צ"ע דפשטות דברי הש"ס (סוכה מז, א) והלכתא (בסוכה בשמיני) מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן ובטור סי' תרסח הביא מנהגים שונים בזה וע' בית יוסף שם, ולכל המנהגים ביום השמיני יושבין בסוכה כפשטות דברי הש"ס, והמנהגים נשתנו שיש שאין יושבין בלילה עיי"ש וכן מצאתי בפרדס הגדול לרש"י הלכות סוכה דף מה הביא שרבינו אלעזר ורבינו שמואל היו נוהגין כן לקדש ולאכול בלילה בביתם ולמחרתם ביום היו אוכלין בסוכה ורבינו יצחק הלוי היה נוהג כן בילדותו ובזקנתו היה מסתפק בזה, אבל רבינו אלכסנדר העיד שרש"י ורבותיו ורבינו שניאור הלוי היו חולקין והיו יושבין גם בלילה בסוכה, ע"ש. והוא דבר יקר מה שלא התעוררו מדבריהם כל הפוסקים להיותו יקר המציאות ועכ"פ מ"ש רבינו בפשיטות שלא לישב בסוכה ביום שמיני עצרת הוא דבר חדש וחידוש על המג"א שלא העיר מדבריו כלל ואפשר דכוונתו לבני א"י (בעי חיי). **ולענין אבלות.** הוא גם כן נחשב לרגל בפני עצמו, כמו שמבאר והולך, והוא הפירוש של רבינו חננאל הובא בתוספות סוכה מח, א, ד"ה רגל. **והחג שבעה.** כי אין הרגל מפסיק ממנו לגמרי